Ն՝ 1201

1881 ՕԳՈՍՏՈՍ 15 ՇՈՒՐԱՆ ԷՐԹԷՍԻ

ՏԵՂԵՐՏԻՆՇԻՒ ԹԷՆԷ

ԱԳՈՆԷ ԳԻՆԸ ԹՈՂԱՐԼԱՐԸ

Մէջիտիկ 20 դրուշուան

ՍԹԱՄՊՈԼ ԻՍՏԻՆ՝

Տպիր-ուէհէրիք . . . 150 դ.
Ալթը այլուգ . . . 80 »
Լաչ այլուգ . . . 40 »

ԱՅԼԱՑԱԹ ԻՍՏԻՆ

Քսանա իլէ իրսալ օլունանաց-դլար իչիւն . . . »
Պիր սէնէլիք . . . 200 դ.
Ալթը այլուգ . . . 100 »

20 Բարա

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՐԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԻՅԷ ՎԷ ՍԱՒՐԻԷՅԻ ՀԱՄԻ ԵՒ ՎԱՍԻ ԶԱԶԷԹԱ ՏԷՐ

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆԸ ԹՈՂԱՐԼԱՐԸ

Պէհէր սահիֆէսի իչիւն

1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ 5 դ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . . 2 »

ԻԽԹԱՐ. Փանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու ֆարբաֆիկէ այիտ.
2 վէ 3ի ինճիւ սահիֆէլէրէ 6 դ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . . 4 »

Չիյնատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր:

Մէվատտը նաֆիայա տայիր պէնտլէր մէճմանէէ գաուլ օլունանաց վէ տիրճ օլունմայան էվրագ, իատէ օլունմայանաց:

20 Բարա

Իտարէխանէսի վէ մաթպասասը, Սթամպօլուա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիէ սոգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 8 տէ տիր: —Ղազէթանը ումուրու իտարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեֆֆիյէի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունանաղը կիպի, քեֆֆիյէի մէջլեսթիպին տախի անըն ճամբնա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԱՆԷ 15 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԿԻՒՆԼԻԳ ՀԱՎԱՏԻՍ

Մէրքէ-ու Տէրսիմ-ռէյին պէյանընա կէօրէ՝ Բարիզ վէ խուսուսիյէ Լոնտրա Օսմանը սէֆիրլէրի Մ. Վալֆրէյին լէհինտէ զաթը հաղրէթը Շէհրիյարիյէ բէք գիյատէ էմնիյէթպախշ մալիւմաթ վէրմիշ օլտուգլարընտան, զաթը Շահանէ կէրէք Ֆրանսըզ վէ կէրէք Ինկիլիզ մաւրախասալարընը Տէրսաատէթէ միւրուտ իտէր իթմէգ հուզուրունա գապուլ իթմէք նիյէթինտէ պուլունտուղունը պէյան իթմիշ տիր:

—

Վիէննայէն Դօյչէ-Ֆրէյէ Բիւրէ կազէթասընտա օգունտուղունա կէօրէ, Արնավուտլուգտա Միրտիթի իւլքէսինին զապթա բէյան պուլունան Ցօտ կէկա՝ Բիւրզէրինտէն Միրտիթիյէ ավտէթ իթմիշ վէ Միրտիթի զապթիյէտէրինին թէտարիւտէ գալան մաաշլարընը թէէտայէ իթմէք իչիւն Տէրվիշ բաշտան Շգօտրա վալիսինէ պիր մէքթուպ կէթիրմիշ տիր: Մուսմանլէյէ Ցօտ կէկա՝ Միրտիթիյէ-րինտէնօ ուսուլինի լաղվ իթմէք իչիւն թէտապիրը մուէսսիրէ իթթիհազ իտէճէք տիր: Շգօտրա վալիսի Օսման բաշա՝ Պապը Ալիտէն պէրը թալիսթա թէվֆիդէն այնի մատտէ հագգընտա ըշգօտրա իսլամ միւթէպէրանը իլէ իճրաի միզաքէրէ իթմիշ տիր: Էլան Բիւրզէրինտէ պուլունան Տէրվիշ բաշա՝ պայրամանան սօնդրա Տէրվիշ գազասընա կիտէրէք օրատան տա Շգօտրայա ազիմէթ իտէճէք տիր:

Պերլինտէն տէ Սինէպրա եազըլըրընա կէօրէ, Տէրվիշ բաշա՝ շմալի Արնավուտլուգ ասիլէրի ալէյհինտէ իճրաի մուամէլէյէ պաշլամագ իւզրէ էմր ալազ իթմիշ տիր:

—

Թունուզտան օգոստոս 16 թարիխլէ եազըլըրընա կէօրէ, օգոստոսըն 11ինճի կէյէն ճումա կիւնիւ Արապլար՝ Կապէստէքի Ֆրանսըզ օրտուկեահընա հիւճում իտուլ, գարագոլ ասքէրլէրինի գուրուլունա թուքմուշլար, վէ օրտայա կիրէրէք պիր խայլի ասքէր գաթլ իթմիշլէր տիր:

Բիվայէթէ կէօրէ, Էնֆիտա գուրպինտէ Քէրուանտան Սուզայա գատար միմթէտ օլան ճատտէ իւզէրինտէ Ալի Ղէն խալիֆանընը թահթը գօմանասընտա պիր չօգ Արապ թօբլանմըշ տըր: Ալէնան խապէրլէր բէք գիյատէ էսէֆէնկիզ տիրլէր: Թունուզը գաչագասքէրլէրի՝ Սուզա ճիվարընտա պուլունան ասիլէրէ պիրլէշմիշլէր վէ հէր թարաֆտա գարբըզգէզ-լար չէգարմըշլար տըր: Արապլար՝ Պէյին հիւքմիւնի թանըմատգալարընտան, միւշարիյէյինին նուֆուզը կէչմէյօր:

Ֆրանսըզ մէնպարընտան կէլէն բէսմի խապէրլէրէ կէօրէ, Սֆագատա սիւքիւնէթը հայ մէվճուտ իսէ տէ չէհրի մէզքիւրը պիր աղ էօթէսինտէ պիր չօգ ասի գապիլէլէր պուլունմագտա իմիշ:

—

Բարիզտէն 18 օգոստոս թարիխլէ Տէյլի Նիւ-ղէ քէշիտէ օլունան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Ֆրանսանըն Ալբ տաղլարը հուտուտը իւզէրինտէ թէտարիքաթը հարպիյէտէ պուլունտուգունա տաիր Ֆէնէճիա նամ իթալիան կազէթասը մուխպիրինին վէրտիկի հավատսի թէզգիպ իչիւն Նիմ բէսմի պիր նօթա նէյր օլունմուշ տըր: Մէզքիւր նօթանըն պէէանընա կէօրէ, մէզքիւր իթալիան կազէթասը թարաֆընտան զիքր օլունան ասքէրի մանօվրալար ատէթա մանօվրալար օլուպ, պու մանօվրալարը վագթ վագթ իճրա օլունտաղընա տաիր իթալիա հիւքիւմէթի կէչէն սէնէ Ֆրանսա հիւքիւմէթինտէն մալիւմաթ ալմըշ իտի:

—

Թունուզտան խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, Թարապլուսը կէնճ պիր ատամ՝ եալըն գըլըճ օլտուղու հալտէ ճիհատ (տին գավկասը) պաղըրարագ Սուս գասապասընա կիրմիշ, վէ պիր տիւքքեանընը իւզէրինէ պիլհիճում 60 եաշընտա պիր Մալթըզը գաթլ իթմիշ տիր: Պատէհու պիր եէհուտիյի գօվալամայա պաշլատըղընտա թուքուլուպ գըլըճը ելինտէն ալընմըշ, վէ զապթայա կէօթիւրիւլէրէք օրատա սէօյլէմէք իչիւն 400 չուպուգ եէմիշ իսէ տէ հիշ պիր իգրարտէ պուլունմամըշ տըր: Գաթիլը մէրգում՝ Սուստան թունուզա կէօթիւրիւլիպ օրատա իտատմ ճէզասընա հիւքմ օլունմուշ, վէ իլամը օգունուր օգունմաղտէրագապ սաբրմիշ տըր:

Թունուզ գրէթասընտա՝ թէքմիլ թէլէկրաֆ թէլլերի քէսիլմիշ օլմաղլա, օրատան հավատիս ալմագ բէք կիւճլէշմիշ տիր: Սուստա բէք չօգ էշիտա ախզ ու կիրիֆթ օլունուպ, հաթթա չէհրը մէզքիւր ասքէրի գօմանասընը նէզտինտէ պուլունան իլի քիչի տախի խրիսթիանլար ալէյհինտէ մէգալաթը խուսումէթքարանէտ պուլունտուգլարը իչիւն հապս խրիմիշլէր տիր:

Մէնէրֆ նամ ինկիլիզ հարպ սէֆինէսի՝ Սուս վագասընը խապկը ալը ալմագ ֆիքրաբ իտէն ինկիլիզ թէպասասընը ալմագ իչիւն 300 գատար թայիֆէյի համիլ պիր թագմ սանտալար իրսալ իթմիշ իսէ տէ, պու թայիֆէլէրին հիշ պիրի՝ իգթիզա իթմէտիկինտէն, գարտա չըգմամըշ տըր:

—

Թահվիլաթը Օսմանիյէ համիլլերի վէքիլլէրինտէն Ֆրանսըզ Մ. Վարֆրէյին թէրճէմէկ հալի հագգընտա կէչէն կիւն պաղը մալիւմաթը մուխթասարէ վէրմիշ իտի:

Պու տէֆա մէրգում՝ վէքիլլէրտէն ինկիլիզ Մ. Պուրդ հագգընտա տախի պաղը մալիւմաթ ախզ իթմիշ օյտուղունմուզտան, պէր վէճհի աթի նէյր իտէրիզ:

Մումանիլէյհ միւհթէրեմ բօպէրթ Պուրդ՝ ինկիլթէրրա Գրաֆիցասընը մէճլիսի մախսուսը ազասընտան օյուպ, Գինկո Լին գասապասընտան տա բարլամէնթայա մէպուս թային օլունմուշ տըր: Մումանիլէյհ բօպէրթ Պուրդ՝ իրլանտա ասըլզատէկեանընտան պէշինճի Գանթ տը Մայօնըն իչիւնճիւ մախտումը օլուպ, 1827 սէնէսինտէ իրլանտատա Հէյս նամ շէհրտէ տիւնեայա կելմիշ վէ 1852 տէ ավգաթ օլմուշտը:

Մ. Տիգրաէլի (Լորտ Պիգընֆիլտ) 1874 սէնէսինտէ բէյսի վիքէտա թային օլունտըգտա, Մ. Պուրդ խարիճիյէ միսթէշարլըղընա նասպ օլունմուշ, վէ պու մէմուրիյէթի 1880 սէնէսինտէ Պիգընֆիլտ գապինէթօսունուն նիհայէթինէ գատար իյֆա իթմիշ տիր:

Մ. Բօպէրթ Պուրդ՝ Ամերիգա, Հինտիսթան վէ Գուտսը Շէրիֆ ճիվարլարընտա իճրաի սէյահաթ իտէրէք, մէշհուտաթը վագբասընը պիր չօգ բիսալէի մէվգուրէթլէրտէ նէյր իթմիշ տիր:

Մ. Ռոպերթ Պուրդ՝ Ամերիգա, Հինտիսթան վէ Գուտսը Շէրիֆ ճիվարլարընտա իճրաի սէյահաթ իտէրէք, մէշհուտաթը վագբասընը նէզտինտէ պուլունան իլի քիչի տախի խրիսթիանլար ալէյհինտէ մէգալաթը խուսումէթքարանէտ պուլունտուգլարը իչիւն հապս խրիմիշլէր տիր:

Մ՝ Ռուքէրթ Պուրդ՝ Ամերիգա, Հինտիսթան վէ Գուտսը Շէրիֆ ճիվարլարընտա իճրաի սէյահաթ իտէրէք, մէշհուտաթը վագբասընը նէզտինտէ պուլունան իլի քիչի տախի խրիսթիանլար ալէյհինտէ մէգալաթը խուսումէթքարանէտ պուլունտուգլարը իչիւն հապս խրիմիշլէր տիր:

Մ՝ Ռոպեր

ԹԻՐԱԾԻՄԱՆԸ ՀԱԳԵՐԳԱԹ

Բէֆիգիմիզ Թէրզիմանը Հոբբէրը, կէչէն ճուման իրթէսի կիւնքի նիւսխէմիզտէ, Թիւրք կաղէթալարընդն վէ ալէխուսուս քէնտինին էրմէնիլէր ալէյհինտէ եաղմշ օլտուգլարը պահսլարա գարշը տէրճ իթմիշ օլտուգլարը պէնտէ վէրտիկի ճէվապընը ալնէն տէրճ իյէտիք։

Կաղէթալարընդն հաքիմի էվվէլի էհալի տիր. բիւշվէթ, իրթիմաս վէ թարաֆկիրլիք Թէէսիրի թահթընտա պուլունմաեան պու ատիլ հաքիմ հուզուրունտա, տավամընդն բէնկի հագբգիսինի սէթը իթմէյէ հիչ պիր իհթիմալ վէ հիչ պիր լիզումունզ պուլունմադընտան, քէնտի սէօյլեէճէքլէրիմիզէ պէտ իթմէզտէն էվվէլ, խասմիմիզին սէօյլէտիքլէրինի, այնէն, վէ հիչ պիր հարֆ բիլէ տէյիչթիրմէքսիզին զաղէթամընդտա տէրճ իյէմիչ, վէ պատէհու լազըմ կէլէն ճէվապընդը վէրմիշտիր։

Նասլը քի պու տէֆա տախի այնի վաղիֆէմիզի ինճա իյէմէյէ միւսարաթ իթմիշտիր։

Ֆագաթ Թէէսսիւֆ խէրիզ քի բէֆիգիմիզ Թէրզիմանը Հոբբէրն, պու խուսուստա պիզիմ գատար մէրմէլիք իպրազընա ճէսարէթ խէմէյէրէք, հէմ պէնտիմիզին եաղընդը կիւյա քէնտի իչինէ եարայապիլէն ճիհէթլէրինի թէֆրիգէն տէրճ իյէմիշ, վէ հէմ տէ մանէլարընը տախի այզգտան պչրղա թէպտիլ խէրէք, պունունչա տէյիլ Հոբբէրն, իյլա սրրի խէնլանա մագրուն թէքբարէն պիր թագբմ պիհուտէ վէ մուխթարատան տա խալի օլմայան ճէվապլար վէրմիշ տիր։

Հէյլէ, ումումմ տիւնեա էհալիսի թարաֆընտան քէնտինէ թէչէքքիւբ խէրիզ քի, զէվալը էրդնէսնա լուզէթինին մահվը իչիւն պիւթիւն ճոզրաֆիա խարիթալարընը գրըճտան կէչիրմէք նիյէթինտէ պուլունմուշ օլմասընա տայիր զարուրի հէր քէսին խէվֆինի մուճիպ օլան պիր զանը, պու տէֆա պիւսպիթիւն տէֆ իթմէմիշ իսէ պիլէ, հիչ տէյիլ իսէ, հիւքմիւնիւ կէրէյի կիպի թախֆիֆ իթմիշ օլտուղտան, թէլաչէրմըզը աղ չօգ թէսքին իլլէմիշ տիր։

Անճագ պու վէսիլէ իլէ, ճոզրաֆիճա պիր միւճատէլէ գարուսու աչմագ աղմինտէ պուլունմուշ իսէ տէ, մճզքիւբ էրմէնիսթան լուզէթի իւզէրինէ պունտան մուգատտէմ եաղմըշ օլտուղտըզ պէնտիմիզտէ կէսսթերիլէնհիւմ, քէմաֆի իւս սապրգ պագը գալմըշ օլտուղու մէյտանտա օլտուղտան, էէնիտէն ուզուն ուդարայա միւպահասայա կիրիշմէքլէյէ պու կիւնլիւք պիր հաճէթ կէօրմէյիդ. չիւնքի գրչյա գապուլ իթմէզ տէրէճէտէ օնտան զիյատ միւհիմմ օլան պագը ճիհէթլէրի, սրրի պիր լուզէթ միւճատէրէսի իչիւն բաթբրտրյա կէթիրմէյէ հավէսիմիզ եօգտրը։

Պունունն կիպի սայրը պիր գաչ ճէհէթլէրէ տէ բէֆիգիմիզին վէրմիշ օլտուղու ճէվապլարընը չիտտէթի, ճէքպրաթթար գայալարընա չարբան տալկալարընը թէէսիրինտէն զիեատէ պիր չէյ հուսուլէ կէթիրէմէյէճէքլէրի կաղէթամընդը օգուտան հէր սընրի էհալի ինտինտէ միւսպէթ պուլունտուղու, պիզզաթ թէրզիմանը Հոբբէրն բէֆիգիմիզին ճէվապլարը տերէճէսի իլլէ աչիքեար օլմուշ տուր։

Բէֆիգիմիզին պիզէ գարշը չըգարմաղա ճահտ իթմիշ օլտուղու պիւրհան տալկալարը, խէեալթի բիւզկեարընընն թէքբինի իլլէ պերաշպէր մահվ օլուրլար, ֆագաթ պիզիմ իտտաա իթմիշ օլտուղմուշ նօգթալար, ճիպրալթար գաեալարը կիպի, զերրէ գատար միւթէեսիր օլմատրգ պիր հալտէ պագը գալմըշ, վէ իլա նիհայէտէ էօյլէճէ պագը գալաճագ տրը։

Ֆագաթ, իքինճի տերէճէյէ էհէմմիեէթի օլան խուսուսլարը, պէօյլէ զայիֆ հիւճումլարա գարշը պիր գաթ տահա իհթիմամթահթընա ալմայա ասլա լիւզումկէօրմէտիյիմիզ հալտէ, եաղմըշ օլտուղումուզ պէնտին ասըլ բուհու օլան իքի պաչլրճա ճիհէթ իւզէրինէ, Թէրզիմանը Հոբբէրընն, հագբգաթը հալէ պիւսպիւթիւն վէ տապանը տապանընա ղըտտ օլան խտտաալարընա գարշը սիւքիւթ իթմէք հիչ պիր վէճհլէ էլիմիզտէ տէյիլ տիր, վէ տօղրուսունու սէօյլեէրէք, էկէր մէզքիւր իքի ճիհէթլէր օլմազտա, Թէրզիմանը Հոբբէրն պիզէ վէրմիշ օլտուղու ճէվապա ասլա էհէմմիյէթ պիլէ վիրմէյէրէք, վագթիմիզի տահա զիեատէ մուֆիտ պիր չէյէ հասր իտէճէք իտիք։

Թիւրք բէֆիգլէրիմիզին քէֆիլէրի իսթէտիքճէ, օլմատրգ պիր չէյէ վար կիպի կէօսթերէրէք, օնունն իւզէրինէ խսթէտիքլէրի կիպի քէնտի չախսի լեֆքեարլարընա պիր սէրմայէ գարուսու աչմագ զայիֆիքլէրի միւսելլեմ օլտուղունտան, վէ պա խուսուս պագը մուխթարալը աղվիյաթլարա տա պիր աղ հավէսլէրի պուլունտուղունտան, չօգտան պէրու էրմէնիլէր ալէյհինտէ եաղմըշ օլտուգլարը պէնտլէրէ գարշը տօղրուտան տօղրույա ճէվապ վէրմէքլիեի միւնասիպ կէօրմէմէքտէ իտիք, ֆագաթ թէհամմիւլ էլտէ տէյիլ տիր, սիքիւթիւն տէ պիր տերէճէսի վար տըր։

Թէրզիմանը Հոբբէրն բէֆիգիմիզ տախի մալիմ օլան պէնտիմիզտէ իսպաթ իթտիյիմիզ սահիհլիքլէրէտ գարշը գոյաճագ հիչ պիր մէտար պուլունմատըղընը պիզզաթ քէնտիսի չունունլա իգրար իթմիշ տիր քի, պիզիմ սէօյլէտիքլէրիմիզի պիւսպիւթիւն աքսի մանայա չէվիրիպ, կէօյիւս կէօյիւսէ պիզէ գարշը կէլէճէք եէրտէ, սրրթըմըզտան պիզի վուրմայա թէճրիւպէ իթմիշ տիր քի, պիզզաթ էսնաֆ պուլունտուղումուզ կաղէթաճրըզ նամընա օլարագ հիչ պիր սուրէթլէ Թէրզիմանը Հոբբէրընն համիյէթինէ եագբչտըրամայրը։

Տօղրուլուգլա պիզէ գարշը սէօյլէնիլէն սէօզլեր հէր նէ գատար աճը տախի օլտալար, ասլա կիւճճէնմէտիքտէն պաչգա իհթիխար տախի խտէրիզ, ֆագաթ եալան վէ եախսա խէյալի սէրրիչթէլեր իլլէ սէօյլէնէն սէօզլեր հէր նէ գատար տատլը պիլէ օլալար, պունլարընն պիզիմ իւզէրիմիզէ օլաճագ թէէսիրի, օյա օյա, նէֆրէթտէն իպարէթ օլապիլիր։

Թէրզիմանը Հոբբէրընն դավինճէ, պիզ՝ Միւսլիմանլարը էրմէնիլէրէ տիւչմէն կէօսթերմէք զայրէթինտէ իմիչիզ։

Թիւրք կաղէթալարը, վէ անլէր միյանընտա Թէրզիմանը Հոբբէրն, ասլա էրմէնիլէրէ գարշը իզհարը ատավէթ իթմէմիչլէր իմիչ։

Էրմէնի կաղէթալարընընն վէ անլէր միյանընտա Թէրզիմանը Էֆէնտիրընն էրմէնիլէրի Միւսլիմանլարա գարշը թահրիք իթմիշ օլտուգլարը իֆթիրասընա կէլինճէ, արթըգ էօյլէ պիր աչիքեար եալանա տա. խի աֆվ իթմէք տերէճէլէրինէ գատար ալի ճէնտալըզը իւէրու կէօթիւրմէք, հիչ պիր վէճհ իլէ էլիմիզտէ տէյիլ տիր։

Էրմէնի կաղէթալարը, չիմտիյէ տէկին մալիմ օլան մէսէլէ հագգընտա հէր նէ մուգապէլէ պահսլարը եաղմըշլար իսէ, եալընըզ Թիւրք կաղէթալարընա գարշը եաղմըշլար. Միւսլիման էհալիսի ալէյհինտէ իսէ հիչ պիր չէյ գալէմէ տէյիլ հաթթա գալէ պիլէ ալմատըգտան պաչգա, մուղայիրի օլարագ, հէր վէսիլէ իլէ վէ ալէլ խուսուս պիր այտան պէրու պիզզաթ քէնտի կաղէթամըզտա էրմէնի Մէսէլէսի սէրլէվհասըյա եաղմըշ օլտուղումուզ պէնտի մախսուսլէրիմիզտէ, Միւսլիման վէ Խրիսթիյան էհալիլէրին, մուհապպէթ վէ իթթիֆագ պահտերասը Թահթընտա եէքվճուսպիր միլէթ Թէչքիլ իլլէմէլէրինէ արզու վէ էչէտտի լիզումկէօսթերմիչլէր, չիւնքի հէր Թարաֆը վէ միւքիմիզին սէլամէթինէ, օնտան պաչգա պիր չարէի մութլագ կէօրմէմիչլէր տիր։

Էրմէնի կաղէթալարը, ումումը սէլամէթի իչիւն քէնտի հիսսէլէրինէ տիւչէն վագիֆէյի քէմալը սատագալա ինճա իտիւգ քէնտի վիճտանլարընը, բահաթ իթտիքտէն պաչգա, Թիւրք բէֆիգլէրիմիզին, պունունն մուզայիրի պիր մէսէլէ իթթիխաղ իթմիշ օլտուգլարընա հիչ պիր սուրէթլէ ագբլ իրտիրէմէեէրէք, պիտտէֆա օլ խուսուստա քէնտի Թէէսսիֆի ագիմէրինի տէ պէէան իլլէմիշլէր տիր։

Իշթէ էրմէնի մաթպուաթընն չերէֆի պու տուր։

Պէքի տէ բէֆիգիմիզ Թէրզիմանը Հոբբէրն պու չերէֆի չէքէմէտիէինտէն, անը քէօրլեթմէք իչիւն, իֆթիրա սանաթընա միւրաճաաթ իթմէքլիյի միւնասիպ կէօրմիւշ տիւր, հալպու քի էրմէնի կաղէթալարընն նիւսխէլէրինի մահվ իթմէք տախի, ճոզրաֆիա խարիթալարընը մահվ իթմէք կիպի, գապիլ օլմատրգընտան, բէֆիգիմիզ հէր հանկը Թարաֆա տախի գաչսա, իֆթիրա իլամընը տա պէրապէր կէօթիւրէճէք տիր։

Պուրաճգտա, խաթրըմըզա պիր հիքմէյէ տիւշտիւ։

Վագթը իլլէ զաթըն պիրիսի, սօգագտա պիր տօսթունա Թէսստիւֆ իտէր։ վէ սէլամ սապաստան սօնրա, պիրատէր, սէնին իչիւն էօլիւ տէտիլէր պանա տէտիյինտէ, մէրգում տօսթու կիւլերէք, «սիզէ եալան սէօյլէմիշլեր, համտ օլսուն իշթէ հայաթտայրմ, վէ հաթթա սիզին իլլէ կէօրիւշմէքլիք իֆթիխարընա տախի նաեիլ օլմուշում տուր» տէյի ճէվապ վերիր իսէ տէ, տիկէրինին հալեա տակրն տակրն տիւչիւնմէքտէ օլտուղունու կէօրիւպ սէպպինի սիւալ իտէր. վէ օ տախի, էֆէնտիմ էյի սէօյլեեօրսունուզ ամա, սիզին իչիւն էօյտիւ տէեէն ատէմ տէ, եալան սէօյլեր պիրիսի տէյլել տիր, իմալի հա՞նկընըզընը սէօզիւնէ ինանմալը տէյի ճէվապ վերիր։

Պիզիմ Թէրզիմանը Հոբբէրընբէֆիգիմիզ տախի պէտպախթըզընընմզտան էրմէնիլէրէ գարշը իզհարը ատավէթ ղայրէթինտէ օլ տերէճէտէ իլլերի կիթմիշ տիր քի, էրմէնի կաղէթալարընընն վէ այէլ խուսուս Թէրզիմանը Էֆէնտիրընն Միւսլիմանլարվէ խրիսթիան հէր ճինս էհալիսինին իթթիֆագ վէ մուհապպէթ պաղլարը իլլէ պիրլէշմէյէրի խուսուսունտա ղայրէթի վաթանլիյէլերի էսէրի օլան պէնտլերի հէր քէսին հուզուրունտա աչիքեար մէյտանտա տուրմագտա իքէն, հալա իտտաա ետիյօր քի էրմէնիլէր՝ Միւսլիմանլարընն ալէյհինտէ պուլունույօր տէյլ։

Էօյլէ եա, քէսքին խըբսրզ մալ սահիպինի ասթըրմալը տըր։

Պու ճիհէթինէ պու գատարընը քեաֆի ատտ իտէրէք, կէչէլիմ իքինճի պիր ճիհէթը միւհիմմէյ։

Թէրզիմանը Հոբբէրն էվվէլքի պէնտինտէ «Թահթը Թէպախէթիմիզտէ պուլունան էրմէնիլէր» տէմիշ օլտուղու իչիւն, բէֆիգիմիզին տիգգգաթընը պու՝ Թապիր իւզէրինէ տավէթ իտտէրէք չէօյլէ ճէվապ վէրմիշ իտիք.

«Թէրզիմանը Հոբբէրն՝ պիր տէվլէթ, վէ եախսա տէվլէթին պիր աղասը օլմատրգը հալտէ, էրմէնիլէր նա՞սըլ օլուպ տա քէնտիսինին վէ եախսա մէնսուպ օլտուղու Միւսլիման էհալիսինին Թէպաալարը օլույօրլար։" Եօգսա Միւսլիմանլար տէվլէթը Օսմանիէ Թէպասասը օլտուգլարը հալտէ էրմէնիլէր տախի Թէպասանընն Թէպասասը՞ մը օլույօրլար։»

Պագընընը պունա Թէրզիմանը Հոբբէրն ախպարըմըզ նէ ճէվապ վերմիշ տիր.

«Վիւքէլամըզ, ասքերիմիզ, սէֆիրիմիզ, տէվլէթիմիզ տէտիկիմիզ զէման նէ սրֆսթ վէ Թապիրլէրի էտտ իտէեօր իսէք, էրմէնիլէրէ տախի օ սրֆսթ վէ սուրէթլէ ՆԷՊՊՈՒՐԸ տէտիք. ֆագաթ չու Թապիրին նէտէն տօլայը նամուսընընզա ասգունտուղունուպիր աղ տահա իյզահ պույուրօ՞ըմըսընընը. եօգսա տահա չիմտիսէն քէնտինիզի Թէպասի Օսմանիէտէն ատտ իթմէմէէէ գատար ճէսարէթինիզի՞ մի արթընընեօրսունուզ։«

Էկէր Թէրզիմանը Հոբբէրընն չունսոն ճիւմլէլերի, տէվլէթի Օսմանիէ հագգընտա էրմէնիլէրին սատագալընա պիր լէքէ սիւրմէք մագսէտիլէ գալէմէալընմըշ իսէ, բէֆիգիմիզին զայրէթիտտսթանէսի, հագգըմընընտա իտտաա իթմէքտէ օլտուղումուզ քէնտի ատտալէթի չէտտէսինէ քէնտի աղընը իգրարը իլլէ պիր Թաստիգ դավի օլմագլըգտան պաչգա պիր չէյ օլամազ։

Էրմէնիլէր, տէվլէթի Օսմանիէէնին Թահթը Թէպախէթինտէ պուլունմագլա իֆթիխար իթմէքտէ օլտուգլարը, վէ պու տէվլէթին գատէրի հէր նէ տախի օլսա, քէնտիլէրին տէ գատէրտաչ պուլունճաճգլարը էօյլէ ղաթի իսպաթըր էլէ Թաստիգ օլունմուշ, վէ պիզզաթ տէվլէթի Ալիէ Թարաֆընտան տախի պու ճիհէթէ էօյլէ պիր գավի սուրէթտէ իհթիմամ վերիմիշ տիր քի, Թէրզիմանը Հոբբէրն կիպի պիր գաչ կաղէթալարընը, իչին հալինի Թէպտիլ իթմէք էֆքեարլարը եախստ խէեալաթընը, քէնտի քէնտիլէրինէ տօղտուգլարը կիպի, էվրաֆա ասլա պիր մաղարրաթլարը տօգունմաեարագ էրմէ քէնտի քէնտիլէրինէ մահվ օլուրլար։

Բէֆիգիմիզին պու իֆթիրասընա տա, պու գատար ճէվապ չօգ իսէ տէ, գապահաթ պիզտէ տէյլ, գալէմտէ տիր։

Թէրզիմանը Հոբբէրն, Թըպգը, «վիւքէլամըզ, սէֆիրիմիզ, ասքէրիմիզ» տէտիյի կիպի, Թէզատտը տախի տիմէք արզուսունտա պուլունմագտա իմիչ։ արթըգ պու գատարճըգ պիր չէրէֆի տէ, տօսթլուզումուզ խաթրը իչիւն քէնտիսինէ չօգ կէօրմէզ իսէք տէ, հիչ տէյլ իսէ, քէնտիսի տախի օլ պապտէ պիր իքի սէօզ սէօյլէմէմիզէ միւսատտէ պուլուրմալը տըր։

Պիր միլէթին ումումու նամընա, վիւքէլամըզ, սէֆիրիմիզ, ասքերիմիզ, տէվլէթիմիզ տէնիլմէսի, ալէլումումճարի օլան պիր Թապիր տիր. ֆագաթ պիր տէվլէթին էհալիսինին պիր գըսմը, տիկէր պիր գըսմընա նէ՞ սուրէթլէ Թէպասանընը տէյէպիլիր. մէսէլա պու Թարիգէ էրմէնիլէր տախի գալգըպ տա, Ռումելարա, եախսա եէհուտիլէրէ, Թահթը Թէպախէթիմիզտէ պուլունույօր տէսէլէր, Թէրզիմանը Հոբբէրն ախպարըմըզ սօնրա եաղալը նա՞սըլ գուրթարապիլէճէք տիր։

Իլմի ճօղրաֆիա վէ ումուրը բօլիթիգա տէրսլէրի վէրմէյէ գալգըշան բէֆիգիմիզ, պու պապտէ բէք իհթիյաճլարը կէօրիւնէն էվրօբա կաղէթալարընա տախի լութֆէն պիր տէրս վէրմէէէ հիմմէթ իտէպիլի՞ մի։

Զիւնքի պու պիչարէլէր, ճէհալէթէրինտէն նաչիզ՝ օլ պապտէ պէօյիւք պիր եանլըշլըգտա պուլունուպ, հաթթա մէնտօրլարը սայրլան Թայ՛ղ կաղէթասը պիլէ, Ոգօվտիալըլարա, իրլանտալըլարա, Հինտիլէրէ, վէ հասրլ տէվլէթը Օսմանիէէնին երիմի գաթը վէ նէվպէ նէվ պուլունան ճէսիմ թէպապալարընա, ալ ալմանիէ տիմէրիպ, աֆվ օլունմայաճագ պիր եանլըշլըգա, Հէր Մահիրիս ալմանիէ տէյիպ կէչիվէրիյօր։

Եօգ էկէր ալիմ բէֆիգիմիզ, էրմէնիլէրին միֆթէխիր պուլունտուգլարը Թէպախէթը Օսմանիէէն պաչգա, տավալարընը իլթիզամ իթմիշ օլտուղու Քիւրտլէրէ վէ Զէրքէզլէրէ տախի Թէպասա օլմալարընը հիւքմ իթմէքտէ իսէ. նէ լազըմ սէօյլինիւ կէկէէլմէէէ, աչրգտան աչրղա պէօյլեմէլի քի հէր քէս տէ պիլսին։

Պիր կիւն Նասրէտտին հօճանընն էվինտէ պիր կիւրիւլթիւ իչիտիլիպ, գոնչուլար գաքրյու էլէ ալտրգլարընտա, հօճա գարշըլարընա չրգըպ, ատէմ պիր չէյ եօգ գարըմ կէօմլէյլիմի նէրտիվէնտէն աչաղը սթոը տա օնուն չամաթասը տըր» տէտիքտէ, «աման հօճա, կէօմլէյին օ գատար բաթբրտրը օլո՞ւր մը տէյի սիւալիտէրէր. հօճա տախի ասլա քէնտինի պօզմայարագ, «պէն տէ կէօմլէյին իչինտէ իտիմատ, օնուն իչիւն կիւրիւլթիւ պիր աղ գիյատ օլտու» տէյի ճէվապ վերիր։

Նէ՞ լազըմ կէօմլէք մէօմլէք գաբըշթբարագ սէօզիւ կէկէլէմէք, «գարըմ պէնի նէրտիվէնտէն ատաղը սթոը, տէյիպ տէ, աչրգտան աչրղա սէօզիւ անլամագ տահա էյի տէյի՞լ մի տիր։

Ցէվէթիմիզ, ումումմ էհալի իչին միւսավաթ մէպտէսինի իլան իթմէզտէն էվվէլ, Միւսլիմանլար հաքիմ միլէթ ատտ օլունտուգլարընտան, Թէրզիմանը Հոբբէրընբ իտտաասը, օլ վագթլար իչին հագգալը օլապիլիր իտի։

Ֆագաթ, տէվլէթը Օսմանիէ, Միւսլիման վէ Խրիսթիյան Թէֆրիդ իթմէքսիզին, քեաֆիֆէսինին տախի տէվլէթ վէ գանուն ու նիզամ ինտինտէ միւսավի օլտուգլարընը, խաթթը հիւմայունլար, վէ պատէհու գանունը էսասի իլլէ նէչր ու իլան վէ թաստիգ պուեուրտուգտան սօնրդա, արթըգ Թէրզիմանը Հոբբէրընն, Նասրէտտին հօճանընն կէօմլէյինի պիզէ կէօսթերմէէ գալգըշմասը, ալէնէն սէօյլեմէէ չէքինտէյի Հոբբէրընն էֆքեարընը սէթը իթմէյէ չալըշտըզընը իսպաթ իթմէզ մի։

Հալ պու քի Թէրզիմանը Հոբբէրն, կէօմլէք մէօմլէք սէօզիւ գարըշտըրմայարագ, նէրտիվէնտէն ատաղը աթըշտըզընը իգրար իթսէ, կաղէթասընընն պաշընտա պուլունան Թարիխի Թէպտիլ իթմէք լազմ կէլէճէյինտէն, էրմէնիլէրին, Քիւրտլէր վէ Զէրքէզլէր Թէպտիյէթինտէն գուրթուլմայա չալըշմալարընա աչրգտան աչրղա գարշը կէլէմէյիպ Թէպախէթի տէվլէթի Օսմանիյէ նամը իչէ իչին հալինի Թէպտիլ իթմէք աղմինտէ պուլունմագտա տըր։

Ֆագաթ հէր նէ գատար ճանլարը սրգրըմագտա տախի օլսա, էրմէնիլէրին Քիւրտլէր վէ Զէրքէզլէր Թաարրուզունտան գուրթարըլմասը հագգընտա քէնտի նիյէթ ու արզուլէրի մուղայիրինտէ օլան Թէրթիպաթ, սայէի ատալէթի սէնիյէտէ, մագսէտինէ տօղրու իլէրուլէմէյէ տէվամ իթմէքտէ տիր։

Մէր՝ վ՝ ոչ վ՝ բէք ը՝ ը պէքէրը՝ ՝ապրէ։

Յօն պիր սէօզ օլարագ Թէրզիմանը Հոբբէրն մուհարրիրինէ պէէան իտերիզ քի, Օսմանլը վաթանտաշլարըմըզ տախի պիզիմ եաղտրգլարըմըզընն սէվապ վէ խա խաթա օլտուղուզունու այնի իլլէ կէօրիւպ Թագտիր իթմէլերի իչիւն իչպու պէնտիմիզի կաղէթասընա տերճ վէ անտէն սօնրա ճէվապա միւսարաաթ իթմէն։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Բանաւէ և Բանասէրական. — Պարոն Նիկողոսեանէ Բոյն ու Թէրթ-Գուլէի հրդրէհն. — Բարկերանեան Դոր Ֆոզէլ. — Դիւցազնիկա՝ հրդ և հրդեհի լրոյ. — Սոբէ սէրդ և ամպարիշտ բերան. — Խոհուրդ.

—

Այսօր ալ բանասիրական գրենք։ Գըրական աշխարհին մէջ բանաւէ բառին կը համապատասխանէ այս բանասիրական բառն։ Ցօղացա՞ւ ունիս. —Այո՛. — Բանաւէ ա՛ռ. Թոքախտ ունիս կամ անմարսութիւն ունիս կամ ղպային տրկարութիւն ունիս, բանաւէ ա՛ռ։ Այսպէս նաև բանասիրականին համար. լեզուի խնդրոյն վրա՞յ պիտի գրես, կամ Արևելեա՞ն խնդրոյն, կամ Կաթողիկոսակա՞ն խնդրոյն, կամ գերեզմանատա՞ն խնդրոյն, կամ բարեկորգմանց խնդրոյն վրայ. կամ Եէտի-Գուլէի հրդեհի՞ն, կամ Գաղղիական յեղափոխութի՞ան, կամ Պայրամի՞ն, կամ Միչէլ—Բաշի ձեռնարկութե՞ն վրայ կ'ուզես խօսիլ, կընաս յօդուածդդ վրայ դնել բանասիրական բառն, —ոյր կեան արդէն գրէթէ բանաւէ է, մնացեալ կեան ալ ի՛նչ կ'ուզես հարմարէ։

* *

Ես այսօր վերտին ղաղչրպաղանքեան, այո՛, պիտի հրատարակեմ, ու բանասիրական շաղակրատութեանս նիւթ պիտառնում Եէտի—Գուլէի հրդեհն։

Մինչ Մշակի օգնական-խմբագիրն՝ որ լուրջ գրականութենէ կամ անմեղ հրահանգիչ շաղակրատութիւններէ նախընտիր կը համարէ մշակել հայհոյութեան ու գայթակղութեան գրականութիւն. մինչ Պարոն Նիկողոսեան՝ ազգասիրական եռանդէ՛ մղեալ՝ փութացած էր Մայր վարժարանաց պարգևաբաշխութեան հանդիսին մէջ օրագրապետի մը կամ օրագրապետաց հետ անձնական հաշիւ մը մաքրել Աստուածոյ լրով. ինչ Պարոն Գրիգոր . . . Դիւանատան իր . . . շնիցներու արժան յօդուածներով Տփխիսն ու Պոլիսն ընդհանրապէս լուսաւորելէ՝ յետոյ՝ նուիրական պարտ համարած էր մասնաւորապէս Պատրիարքարանի շրջակայքն ալ ծաւալել իր արտասովոր լոյսն. մինչ ազգային գործիչներու շանթարձակ քննադատն՝ անդ՝ Մայր եկեղեցւոյն մէջ կը գործէր... շարժելով իր օծեալ շուրթերն ու ձեռնոցափայլ ձեռքերն, ես, շաղակրատ ու վերացականս ու միտիքականս, ես հայքնատեացս ու մարդատեացս, ասա Մհերտարին մոգական ափանց վրայ կը ճեմէի հեշտագին, առանց իսկ կասկածելու թէ Պարոն Նիկողոսեան՝ նոյն ժամուն՝ Մասիսի դէմ ատելութեան բոցով կը վառէր նոր սերունդն ու հին պատրիարքարանն. . .

* *

—Բայց այդ լոյսն ի՞նչ է, գոչեց յանկարծ շրջիկ մը.

—Եէտի-Գուլէի լապտերն է, պատասխանեց պաղարտամբ ընկերն. — Ո՞չ հրավառութիւն է, դիտաց ուրիշ մը. —Հրդեհ է, գոչեց շրջիկ մ'ալ։

Արդարև հրդեհ էր. կարմիր պատուհասն էր որ հանդիպակաց ափանց վրայ կ'երևէր։ Կը մնար այժմ գիտնալ թէ հրդեհն ո՞ւր էր։ Եէտի՞-Գուլէ, Եէնի՞-Գարու, Գո՞ւմ-Գարու, այս բոլոր անուններն ալ յիշուեցան։ Թոյն կին մ'ալ՝ Ժուռտէնին նման՝ յանդգէտս ոտանաւոր խօսեցաւ, իր խօսքերն Սամաթիա և Ֆէրէյ յանգելով։

—Իմ աչքս Եանկըն-Գէօշկին վրայ է, գոչեց պարոն մը. —Իմ ակամբ թնդանօթին է, մրմնջեց ուիկին մը.— Դարձեալ յիշեցի Մօլիէռն. . . և երբ պիտի խնդայի, լսեցի յետագայ խօսքի դիտողութիւնն հրաչալի օրիորդի մը բերնէն. —Բայց քառորդ մը չը կայ որ Բամազանին թնդանօթն արձակուեցաւ և Բամազանին թնդանօթն հրդեհ

ալ միանգամայն չը՞ ծանուցաներ, բան որում ստամոքսներու ու տուներու հրդեհին ամիսն է Ռամազանն։

Քանի մը շրջիկներ փկտերին արդարև՝ թէ իրենց տուներն Պօլսոյ զանազան թաղերու մէջ Ռամազանին այրած էր, և իրենց սրտերն այդ Ռամազան ամսուն մէջ ամենեն զգունատ պատճառներով ալ — Պարոններ՝ ընդմիջեց բարկացայտ երիտասարդ մը՝ դուք Միսմեռի Սոռաբէ որ Գծնոդանդինօբլէն կարդացած էք. — Երիտասարդուհի մ'ըսաւ թէ կնդրացած էր Սոռաբէ որ Ամերիկէ-ռաստինն, այլ ոչ Սոռաբէ որ Գծնոդանդինօբլէն. — Եթէ կարդացած ըլլայիք Միսմէռի գործն՝ յարեց երիտասարդն հանդիսաւոր դերձիով՝ Իսլամութեան վրայ կարի ակնածանօք պիտի խօսէիք։ — Ես նէ՝ Արապի ֆարսի, նէ՝ Ցանանդզեա նէպէ թռանտապուլնա կիտեմ, ըսաւ տարօրինակ եռեւոյթով մարդ մը՝ վիճաբանող խումբին մօտենալով. ես պան չիսանէմ՝ ամա ծեր Դուլլն հալը ընելու գէօռան ճամբայ մը կիտեմ. ըսէք ինծի՝ Ամերիկայի մէջ կրակ մը պատահի նէ, Տաճիկնո՞րն են մի քրիստոնեաներն են որ էն առաջ տունները կը տնկեն։ Ճէվապ կ'ուզեմ. էյեր ասիկայ չիսէ՝ նէ, գօշ տեղը Միսմէռը հիմէռը վար մ'առնէք. գօշ տեղը Ցառանդզը, Ինկիլիզը, Թռանտապուլը բռահնոնդը մ'ընէք, էշտէ պո-էտրապ։

* * *

Հրդեհն հէտզհէտէ կը վայրէր ու կը բորբոքէր. այլ տարօրինակ մարդուն — որ ծպտեալ իմաստասէր մ'ինձ թուեցաւ — այլ տարօրինակ մարդուն այս աղմկոյն որքան իմաստալից խօսքերուն ներքև մարեցաւ՝ հրդեհին առթիւ ծագած այն կրօնական խիստ տարաձայնութեան վիճաբանութիւնն, որ փոքր միւս ևս և Քաղկեդոնեան ժողովարանին պիտի փոխարկէր Միւհրտարի զրօսավարն։ Վերջացաւ կամ մանաւանդ խզեցաւ վիճաբանութիւնն՝ անհետացաւ Միսմէռին համրակն, ու ցրուեցաւ խմբակն։ Այլ չը՛նկ կը շարունակէին յայտնել հրդեհին առթիւ բարոյական, իմաստասիրական, արուեստասիրական, ցաւագին կամ ծիծաղաշարժ դիտողութիւններ, զրոյիմ ընթերցողաց կը հաղորդեմ ասա—ցաւելով միայն թէ սոյն գիտողութիւնք չունին այն համեմն որ անդուգական կը կացուցանէ Պարոն Նիկոդոսեանին յօդուածներն.

Դիտողութիւն մը. — Սա հուրն ի՛նչ դեր կը խաղայ աշխարհի վրայ. ամենամեծ բարիք ու ամենամեծ չարիք հրոյ են արգիւնք։ Կը ցնցուի հողն, ու հուր կը ժայթքէ, ու քաղաքներ փոչոյ ներքև կը թաղէ. հուր կը ժայթքէ շղթեկառքն, ու աշխարհներ միանց կը մօտեցնէ, ու գաղափարներ երկրագնդոյն վրայ կը սփռէ. հրով Պոնաբառդ կը նուաճէ տիեզերքն, և հրով Ֆիլդը կը նուաճէ Ովկէանն։

Այդ տուներն հրով կ'այրին ահա, սակայն հրով պիտի կանգնին նոր տուներ։ Առանց հրոյ կրնա՞յ մարդն ապրիլ։ Առանց հրոյ՝ մարդկութիւնն նոր-ոգիլ կրնայ՞ն միթէ ժան-ժագ Ռուսսօ ու Միռապօ . . . ։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Թո՛ղունք Ռամազանն, այլ իրաւամբ միթէ չե՞նք կրնար ըսել թէ Պօլսոյ հրդեհք մեծաւ մասամբ «Ինքնաշէմ» մը վառած են։ Բաց աստի, ծխախոտին անհամար վնասներն հանդիսատած են այլ և այլ հրատարակութեանց մէջ. իսկ ծխախոտին օգուտն ո՛վ որ գիտէ, թող հրապարակաւ զայն յայտնէ։ Մասնի Հաբէնին կատարելապէս համակարծիք եմ ես ծխախոտի գործածութեան նկատմամբ։ Եթէ ծխախոտի մշակութեամբ ու վաճառականութեամբ ցաւագ եկած չէին առարկուն մեզ, գիւքն է պատահան դրսնել այդ առարկին. միթէ ծխախոտի մշակումէն յառաջ, հողագործութիւն ու վաճառականութիւն չկա՞ր աշխարհի վրայ. միթէ բաթաթէի մշակումն ու վաճառումն — Հայոց համար կը խօսիմ մանաւանդապէս— գէթ նորդան շահ չը՞ պիտի տրդրէր։ ասանց արտադրելու ծխախոտին նիւթական ու բարոյական վնասներն։ Ծխախոտութեամբ անտարակոյս կնաթողութիւնք ալ պիտի նուազէին աշխարհի վրայ...։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Երբ Տաճկի մը տունն այրի, ու կը մխիթարուի սատէրն՝ հանալի՛ հանդարտութեամբ մ'ըսելով. «Տան ճակատն այսպէս գրուած էր.» Իսկ մեք՝ եղկերի՛ քրիստոնեայներս՝ օրերով ամիսներով հրդեհին պատճառներն որոնելով կը տանջենք մեր միտքն ու մեր մարմինն։ Եւ մինչ կրսէ Տաճիկն «ինշալլահ չը-քեղադոյն ապարան մը վաղ պիտի կանգնեմ», Քրիստոնեան՝ անձայն անչուլ՝ կը նուազեցնէ ծխերն ու կը կրկնապատկէ ջանքերն, որպէս զի կարենայ վերականգնել ինքնօգնութեամբ իր տանն։ Իսկամ ժողովուրդք այս իմաստասիրութեամբ աշխարհի տիրած են բարոյապէս . . . ։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Ա՜հ, Անատօլուին տուրքերն ու Ստամպօլին հրդեհներն . . . ։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Գատրգիւղ այս երեկոյ չքնաղ է. Նարօլիի փոխարկուած է մեր Գատրգիւղն այս գիշեր. Վիլլա-Ռէալին առվն կը ճեմինք, ու մեր դէմ ունինք վէսուվ հրաբեռն։ Եւ երբ կը մտածեմ թէ ձրի կը վայելեմ այս հիանալի՛ տեսարանն . . . ։

* * *

Ետիս դարձայ տեսնել թէ ո՞վ էր այդ ամպարիշտ բերանն որ Նեռոնի շրթանցն արժան այդ բառերն ասերկիւղ կ'արտաբերէր . . . ։

Նա ինքն էր, նա՛ որ այնքան խորհած ու այնքան արտասուած է մարդկային տառապանաց ու չարաբաստութեանց վրայ. — Եւ ո՞վ գիտէ թէ այն պահուն ուր գառնաժպիտ իր շրթունքն՝ անաքոյ երկնից ներքև կ'արձակէին ընդդէմ աստուածային գթութեան այդ արտապախ հայհոյանքն, ո՞վ գիտէ թէ նչպէս կը մորմոքէր այն խորագոյն սիրան. իտես այն հրդեհին՝ ի՞նչ անպատում հրդեհներ՝ ո՞վ գիտէ՝ կը վառէին այն անթափանց հոգիոյ Անմանկ աղջիկ մը, անողոք արուեստագէտ մը—այն երկու բնութեան, սոյն կրկին էութեան միաւորումն է այն երկրատարդն. անկարելի՛ Արուեստին նման, այլ նա գեղեցիկ է՝ նման այն գերագոյն էակաց զորս աւրնիթեր տառապեալց և առ նուազ հիւծելոց կը հշմարէ մարդոյն երևակայութիւնն։ Մարդկային բարբառոյն ամենէն գիւղական բառերովն ամենէն նիւթական և ամենէն դիւական մտածումներ կ'արտայայտէ, բնութեան քիւր հեշտութիւններն նկարագրելով հմայօրէն, հոգւոյն յաճախ առ մարմինն հպատակութիւնն հաստատելով վեսօրէն։ Ի զուր կը ջանան հերքել իր իմաստասիրութիւնն. քզեզ կ'ընկէ նա. քզեզ ի ծուռնր կը բերէ նիւթոյն առվն. Արուեստ ատուածոյ ըզքեզ անզգալապէս հաւատացեալ կը կացուցանէ. պայծառապէս աչացդ առվն կը պարզէ նախախնամութիւնդ ներն ոչ՝ զոր, աչխարհի վրայ կը կատարէ Զարիքն, որ կը ծնանի բարիքն։

Եւ յետոյ երբ ըզքեզ դղրդած է, երբ կրցած է սառեցնել սիրդդ, երբ հաւատն հոգւոյդ խորերէն կորզած հանած է դուրս, յայնժամ ահարեկ կ'ընկրկի, և կը սկսի . . . արտասուել։

Խորհո՛ղդ։

ԳՐԱՍԵՐ ԱՏՈՄ

ՔԻՒՐՏԼԷՐ

Տիւնքի Նիւսխէմիզտէ միւնտէրիճ վէ Մաալի Քիթապատան միւթերճէմ «Քիւրտլէր» պէնտիտէն տէվամ տրը.

ՔԻՒՐՄԱՆԺԻ ՎԷ ԶԱՂԱ (1)

—

Քիւրտլէրին էքսէրիյէթը ազիմէսի քիւրմանժի օլուպ, քիւրմանժի եախօտ քիրտազի թէսմիեէ օլունան լիսանը թէքէլլիւմ իտեր վէ պագրը տա Զաղա լիսանը գուլլանը։ Պու իքի քիւրտ լիսանլարը տա լիսանը ֆարիսիյէ բէք եագրն տրը վէ Զաղա լիսանը՝ հէվան ֆարիսիտէն հիչ պիր ֆարգը եօգ տրը։ Զաղալը՝ էքէյիճէ թոր՝ պիր գամմաթէքիլ խուպ, էրզրումէն ճէնուպ վէ էրզրումն ճէնուպը զարպի ճիհէթինտէ պուլունան տաղլըգ մահալի իշղալ իթթիբարտ տիրլէր։ Էրզրումտան ֆիարպէքիրէ՝ միմ թէտ օլան տիւզ պիր խաթ՝ գըթաի մէգքիւրէնին չարգ ճիհէթինի թէշքիլ իթթիյի կիպի, եփրատ նէհրի տէ հուտուտը զարպիէսինի թէշքիլ իտեր, վէ Հայնիտէն Զէրմուգա գատար չըզրան պիր խաթթ տախի մէղքիւր իւքէնին հուտուտը ճէնուպիյէսինի թէշքիլ իտեր։ Զաղա լիսանը սէյլէէն Քիւրտլէրին մըգտարը 180,000 թահմին օլունմագտա իսէ տէ, պու մըգտար միւպալաղը օլուպ, պէնիմ էֆքեարընճա 100,000 ատէտի հագըդաթատա հա մագրուն օլաճագ տրը։

Լիսանլար պէյնինտէ օլ տէրէճէ ֆարգ վար տրը քի, եալնըզ Քիւրմանժի լիսանընը սէօյլէէն պիր ատէմ Զաղա մէմլէքէթինտէ քէնտի ֆիքրինի անլատամազ վէ Զաղալը պիր քիմսէ Քիւրմանժի լիսանընը թէքէլլիւմ իտէն մէմլէքէթ էրզինկէանէն ճիհէթը ճէնուպիյէսինտէ պուլունուպ, բէք զիյատէ տաղլըգ վէ եանաշըլմազ պիր մէվգիտէ տիր։ Պու գրթա հիւքիւմէթը Սէնիյէ թարաֆընտան ասլա պիլ քիւլլիյէ մաղլուպ օլմամըշ տրը վէ պագահ ասպիշ իշիւն ճիվարլարտա պէօյիւք պիր ասքէր գօլու պէքլէթմէք տայիմա էլղէմ տիր։

Լաքին Գըզըլպաշ Քիւրտլէրէն մատտա, Զաղա նահիյէսինին զարպ թարաֆընտա ասլքի թէմամը թէմամինա Տէրսիմ Քիւրտլէրինին մէղհէպինէ սահիհէն զահիպ օլան Գըզըլ պաշ պիր չօգ թիւրք վէ թիւրքմէնլէր տախի պուլունմադտա տրը, փագաթ պունլար թիւրքճէ լիսանը սէօյլէրլէր։ Մէսէլա ըիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, Ադրապկիրին Արդավօն նահիյէսինտէ պազը քէօյլէրտէ թիւրք պուլունմադտա իսէ տէ, քեաֆֆէսի տէ Գըզըլպաշ վէ 12,000 էհալիտէն իպարէթ օլուպ, պունլար էքսէր տէֆա թիւրքճէ սէօյլէրլէր։ Արապկիր նահիյէսինտէ իւչտէն իքի միլի Միւսլիման օլան էհալի Սիւննի թիւրք վէ պագրը տա Գըզըլպաշ տիր։ Էկինտէ քէօյլէրին տէօրթատ պիրի Գըզըլպաշ տրը տէնիր։ Մաղաթիա սանճաղընտա պիր չօգ Գըզըլպաշ վար տրը։

Գըզըլպաշ թիւրքլէր վէ Գըզըլ պաշ քիւրտլէր նատիր օլարագ քէօյլէրտէ պուլունուրլար իսէ, սէնայի, թասարրուֆ (էգոնոմի) վէ իկկիզարըգլա բէք զիյատէ չան ու չէօհրէթ գազանդրլար։ Լաքին Մաղաթիատա քեանն Աղճատաղը գուրպինտէքի տաղլըգ մահալտէ վէ եախօտ Տէրսիմտէ պուլունանլար՝ մէվգիլերինին եանաշըլմազ օլտուղունտան ճէսարէթ ալարագ վէ հիւքիւմէթին տէ զաաֆընտան թէչիվգ օլունարագ, բէք չօգ զէմանլերտէն պէրու նիմ միսթագիլ պիր հալտէ եաշարլար։

Տէրսիմ քիւրտլէրի չօպանլըգ իտերլէր վէ հայանընն չիտտէթինտէն նաչի էվլէրտտ սաքին օլուրլար, վէ Արապկիր, էյկին վէ սարէյէ միւլհագ օլան էբէյիճէ ուզագտա կիւրլէէն կէօք սետալարընն ինիլթիսի տէ գամբանալարընն սէսլերինէ գարըշըօր. Ալլահա ըսմարլատըգ էֆէնտիլեր։

Պիւրիտան պունլարը սէօյլեեբէք, մէյխանէյին գարուսունտան տիշարը չըգտը։

—Պէնտէ Ֆրուա Մանթել սաղաղընա կիտիէօրում, տէտի Ֆիլիպ, գարընտաշընտան այրըլարագ։

Կոլթիէ Ցօնեյ տախի, Լուվր սէրայընա կիթմէք իւզրէ արգալարընտան տիշարը չըգտը։

Պիւրիտան, Ֆիլիպ, վէ Կոլթիէ, տիշարը չըգար չըգմադ, մէյխանէճի Օրսինի մէյտանա կէլիպ, տիգգալթըճա էթրաֆը պիր քէրբէ կէօզտէն կէչիրտիքտէն սոնրա, օնլարըն տիշարը չըգմըշ օլտուգլարը գաբույու գարատ, վէ խաֆիֆճէ պիր ըսլըգ չալտը։

Մէղքիւր Նիշան իւզէրինէ, Լանտրի վէ հէյրէթլէրի ղայէթլէ պօղուգ վէ թէբէտէն թըրնաղա գատար բիւր սիլահ տիկէր իւչ նէֆէր ատէմիէր օրթայա չըգըպ, հարմանիսինի ումուզլարը իւզէրինէ աթարագ, Լուվր սէրայընն իքինճի գուլէսինտէ պէնի պէքլէեօրլար, ֆագաթ նէ՞ ֆէնա կիճ. ուզագտա կիւրլէէն կէօք սետալարընն ինիլթիսի տէ գամբանալարընն սէսլերինէ գարըշըօր. Ալլահա ըսմարլատըգ էֆէնտիլեր։

Պիւրիտան պունլարը սէօյլեեբէք, մէյխանէյին գարուսունտան տիշարը չըգտը։

—Պէնտէ Ֆրուա Մանթել սաղաղընա կիտիէօրում, տէտի Ֆիլիպ, գարընտաշընտան այրըլարագ։

Կոլթիէ Ցօնեյ տախի, Լուվր սէրայընա կիթմէք իւզրէ արգալարընտան տիշարը չըգտը։

Պիւրիտան, Ֆիլիպ, վէ Կոլթիէ, տիշարը չըգար չըգմադ, մէյխանէճի Օրսինի մէյտանա կէլիպ, տիգգալթըճա էթրաֆը պիր քէրբէ կէօզտէն կէչիրտիքտէն սոնրա, օնլարըն տիշարը չըգմըշ օլտուգլարը գաբույու գարատ, վէ խաֆիֆճէ պիր ըսլըգ չալտը։

Մէղքիւր Նիշան իւզէրինէ, Լանտրի վէ հէյրէթլէրի ղայէթլէ պօղուգ վէ թէբէտէն թըրնաղա գատար բիւր սիլահ տիկէր իւչ նէֆէր ատէմիէր օրթայա չըգըպ, մէրգումուն էթրաֆընա տիզիլտիլէր, վէ Օրսինի տախի պիր միւտէթ մէրգումանը եօգարտան ասչաղը սիւզտիւքտէն սոնրա, «Հէ՞, պէնիմ էհլի ըզ ըֆֆիգլէրիմ, պիզ տէ Նէլ գուլէսինէ կիտէլիմ» տէտի։

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՆԷԼ ԳՈՒԼԷՍԻ

Սէն ըրմաղընն տիկէր ճիհէթինտէ վէ Լուվր սէրայընն գարշըսընտա, վէ Ֆիլիպ Օկիսթիսա նամ գրալրն ինչա իթտիրմիշ օլտուղու չիթտէն մամուլ իսթիֆքեամին խէնտէյի իլէ ըրմաղն պիրպիրինէ պիթիշէրեք թէշքիլ իթմիշ օլտուգլարը քէօչէտէ, զէմանը աթիքտէ, եիւքսէք վէ տար կէօրիւնիշլու պիր էպնիյէ վար իսի. մէղքիւր էպնիյէ, ցէօրսիւնճիւ Հէնրի գրալրն պէն պէշ եիւզ սէքսէն տօգուզ սէնէսինտէ բարիղի մուհասէբէ իթտիքտէն սոնրա, շէհրի մէղքիւրէ տախիլ օլտուղու Նէլ գաբուսունուն թապիթիշյինտէ պուլունտուղունտան, էսկի բարիսլիլեր թարաֆընտան, Նէլ Գուլէսի թէսմիեէ օլունուր իսի։ (Ցեվոգ)

մալ միանգամայն չը՞ ծանուցաներ, բան որում ստամոքսներու ու տուներու հրդեհին ամիսն է Ռամազանն։

Քանի մը շրջիկներ փկտերին արդարև՝ թէ իրենց տուներն Պօլսոյ զանազան թաղերու մէջ Ռամազանին այրած էր, և իրենց սրտերն այդ Ռամազան ամսուն մէջ ամենեն զգունատ պատճառներով ալ — Պարոններ՝ ընդմիջեց բարկացայտ երիտասարդ մը՝ դուք Միսմեռի Սոռաբէ որ Գծնոդանդինօբլէն կարդացած էք. — Երիտասարդուհի մ'ըսաւ թէ կնդրացած էր Սոռաբէ որ Ամերիկէ-ռաստինն, այլ ոչ Սոռաբէ որ Գծնոդանդինօբլէն. — Եթէ կարդացած ըլլայիք Միսմէռի գործն՝ յարեց երիտասարդն հանդիսաւոր դերձիով՝ Իսլամութեան վրայ կարի ակնածանօք պիտի խօսէիք։ — Ես նէ՝ Արապի ֆարսի, նէ՝ Ցանանդզեա նէպէ թռանտապուլնա կիտեմ, ըսաւ տարօրինակ եռեւոյթով մարդ մը՝ վիճաբանող խումբին մօտենալով. ես պան չիսանէմ՝ ամա ծեր Դուլլն հալը ընելու գէօռան ճամբայ մը կիտեմ. ըսէք ինծի՝ Ամերիկայի մէջ կրակ մը պատահի նէ, Տաճիկնո՞րն են մի քրիստոնեաներն են որ էն առաջ տունները կը տնկեն։ Ճէվապ կ'ուզեմ. էյեր ասիկայ չիսէ՝ նէ, գօշ տեղը Միսմէռը հիմէռը վար մ'առնէք. գօշ տեղը Ցառանդզը, Ինկիլիզը, Թռանտապուլը բռահնոնդը մ'ընէք, էշտէ պո-էտրապ։

* * *

Հրդեհն հէտզհէտէ կը վայրէր ու կը բորբոքէր. այլ տարօրինակ մարդուն — որ ծպտեալ իմաստասէր մ'ինձ թուեցաւ — այլ տարօրինակ մարդուն այս աղմկոյն որքան իմաստալից խօսքերուն ներքև մարեցաւ՝ հրդեհին առթիւ ծագած այն կրօնական իմաստասիրութեան վիճաբանութիւնն, որ փոքր միւս ևս և Քաղկեդոնեան ժողովարանին պիտի փոխարկէր Միւհրտարի զրօսավարն։ Վերջացաւ կամ մանաւանդ խզեցաւ վիճաբանութիւնն՝ անհետացաւ Միսմէռին համրակն, ու ցրուեցաւ խմբակն։ Այլ չը՛նկ կը շարունակէին յայտնել հրդեհին առթիւ բարոյական, իմաստասիրական, արուեստասիրական, ցաւագին կամ ծիծաղաշարժ դիտողութիւններ, զրոյիմ ընթերցողաց կը հաղորդեմ ասա—ցաւելով միայն թէ սոյն գիտողութիւնք չունին այն համեմն որ անդուգական կը կացուցանէ Պարոն Նիկոդոսեանին յօդուածներն.

Դիտողութիւն մը. — Սա հուրն ի՛նչ դեր կը խաղայ աշխարհի վրայ. ամենամեծ բարիք ու ամենամեծ չարիք հրոյ են արգիւնք։ Կը ցնցուի հողն, ու հուր կը ժայթքէ, ու քաղաքներ փոչոյ ներքև կը թաղէ. հուր կը ժայթքէ շղթեկառքն, ու աշխարհներ միանց կը մօտեցնէ, ու գաղափարներ երկրագնդոյն վրայ կը սփռէ. հրով Պոնաբառդ կը նուաճէ տիեզերքն, և հրով Ֆիլդը կը նուաճէ Ովկէանն։

Այդ տուներն հրով կ'այրին ահա, սակայն հրով պիտի կանգնին նոր տուներ։ Առանց հրոյ կրնա՞յ մարդն ապրիլ։ Առանց հրոյ՝ մարդկութիւնն նոր-ոգիլ կրնայ՞ն միթէ ժան-ժագ Ռուսսօ ու Միռապօ . . . ։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Թո՛ղունք Ռամազանն, այլ իրաւամբ միթէ չե՞նք կրնար ըսել թէ Պօլսոյ հրդեհք մեծաւ մասամբ «Ինքնաշէմ» մը վառած են։ Բաց աստի, ծխախոտին անհամար վնասներն հանդիսատած են այլ և այլ հրատարակութեանց մէջ. իսկ ծխախոտին օգուտն ո՛վ որ գիտէ, թող հրապարակաւ զայն յայտնէ։ Մասնի Հաբէնին կատարելապէս համակարծիք եմ ես ծխախոտի գործածութեան նկատմամբ։ Եթէ ծխախոտի մշակութեամբ ու վաճառականութեամբ ցաւագ եկած չէին առարկուն մեզ, գիւքն է պատահան դրսնել այդ առարկին. միթէ ծխախոտի մշակումէն յառաջ, հողագործութիւն ու վաճառականութիւն չկա՞ր աշխարհի վրայ. միթէ բաթաթէի մշակումն ու վաճառումն — Հայոց համար կը խօսիմ մանաւանդապէս— գէթ նորդան շահ չը՞ պիտի տրդրէր։ ասանց արտադրելու ծխախոտին նիւթական ու բարոյական վնասներն։ Ծխախոտութեամբ անտարակոյս կնաթողութիւնք ալ պիտի նուազէին աշխարհի վրայ...։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Երբ Տաճկի մը տունն այրի, ու կը մխիթարուի սատէրն՝ հանալի՛ հանդարտութեամբ մ'ըսելով. «Տան ճակատն այսպէս գրուած էր.» Իսկ մեք՝ եղկերի՛ քրիստոնեայներս՝ օրերով ամիսներով հրդեհին պատճառներն որոնելով կը տանջենք մեր միտքն ու մեր մարմինն։ Եւ մինչ կրսէ Տաճիկն «ինշալլահ չը-քեղադոյն ապարան մը վաղ պիտի կանգնեմ», Քրիստոնեան՝ անձայն անչուլ՝ կը նուազեցնէ ծխերն ու կը կրկնապատկէ ջանքերն, որպէս զի կարենայ վերականգնել ինքնօգնութեամբ իր տանն։ Իսկամ ժողովուրդք այս իմաստասիրութեամբ աշխարհի տիրած են բարոյապէս . . . ։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Ա՜հ, Անատօլուին տուրքերն ու Ստամպօլին հրդեհներն . . . ։

Ոռիշ դիտողութիւն մը. — Գատրգիւղ այս երեկոյ չքնաղ է. Նարօլիի փոխարկուած է մեր Գատրգիւղն այս գիշեր. Վիլլա-Ռէալին առվն կը ճեմինք, ու մեր դէմ ունինք վէսուվ հրաբեռն։ Եւ երբ կը մտածեմ թէ ձրի կը վայելեմ այս հիանալի՛ տեսարանն . . . ։

* * *

Ետիս դարձայ տեսնել թէ ո՞վ էր այդ ամպարիշտ բերանն որ Նեռոնի շրթանցն արժան այդ բառերն ասերկիւղ կ'արտաբերէր . . . ։

Նա ինքն էր, նա՛ որ այնքան խորհած ու այնքան արտասուած է մարդկային տառապանաց ու չարաբաստութեանց վրայ. — Եւ ո՞վ գիտէ թէ այն պահուն ուր գառնաժպիտ իր շրթունքն՝ անաքոյ երկնից ներքև կ'արձակէին ընդդէմ աստուածային գթութեան այդ արտապախ հայհոյանքն, ո՞վ գիտէ թէ նչպէս կը մորմոքէր այն խորագոյն սիրան. իտես այն հրդեհին՝ ի՞նչ անպատում հրդեհներ՝ ո՞վ գիտէ՝ կը վառէին այն անթափանց հոգիոյ Անմանկ աղջիկ մը, անողոք արուեստագէտ մը—այն երկու բնութեան, սոյն կրկին էութեան միաւորումն է այն երկրատարդն. անկարելի՛ Արուեստին նման, այլ նա գեղեցիկ է՝ նման այն գերագոյն էակաց զորս աւրնիթեր տառապելոց և առ նուազ հիւծելոց կը հշմարէ մարդոյն երևակայութիւնն։ Մարդկային բարբառոյն ամենէն գիւղական բառերովն ամենէն նիւթական և ամենէն դիւական մտածումներ կ'արտայայտէ, բնութեան քիւր հեշտութիւններն նկարագրելով հմայօրէն, հոգւոյն յաճախ առ մարմինն հպատակութիւնն հաստատելով վեսօրէն։ Ի զուր կը ջանան հերքել իր իմաստասիրութիւնն. քզեզ կ'ընկէ նա. քզեզ ի ծուռնր կը բերէ նիւթոյն առվն. Արուեստ ատուածոյ ըզքեզ անզգալապէս հաւատացեալ կը կացուցանէ. պայծառապէս աչացդ առվն կը պարզէ նախախնամութիւնդ ներն ոչ՝ զոր, աչխարհի վրայ կը կատարէ Զարիքն, որ կը ծնանի բարիքն։

Եւ յետոյ երբ ըզքեզ դղրդած է, երբ կրցած է սառեցնել սիրդդ, երբ հաւատն հոգւոյդ խորերէն կորզած հանած է դուրս, յայնժամ ահարեկ կ'ընկրկի, և կը սկսի . . . արտասուել։

Խորհո՛ղդ։

ԳՐԱՍԵՐ ԱՏՈՄ

ՔԻՒՐՏԼԷՐ

Տիւնքի Նիւսխէմիզտէ միւնտէրիճ վէ Մաալի Քիթապատան միւթերճէմ «Քիւրտլէր» պէնտիտէն տէվամ տրը.

ՔԻՒՐՄԱՆԺԻ ՎԷ ԶԱՂԱ (1)

—

Քիւրտլէրին էքսէրիյէթը ազիմէսի քիւրմանժի օլուպ, քիւրմանժի եախօտ քիրտազի թէսմիեէ օլունան լիսանը թէքէլլիւմ իտեր վէ պագրը տա Զաղա լիսանը գուլլանը։ Պու իքի քիւրտ լիսանլարը տա լիսանը ֆարիսիյէ բէք եագրն տրը վէ Զաղա լիսանը հէվան ֆարիսիտէն հիչ պիր ֆարգը եօգ տրը։ Զաղալը՝ էքէյիճէ թոր՝ պիր գամմաթէքիլ խուպ, էրզրումէն ճէնուպ վէ էրզրումն ճէնուպը զարպի ճիհէթինտէ պուլունան տաղլըգ մահալի իշղալ իթթիբարտ տիրլէր։ Էրզրումտան ֆիարպէքիրէ՝ միմ թէտ օլան տիւզ պիր խաթթ՝ գըթաի մէգքիւրէնին չարգ ճիհէթինի թէշքիլ իթթիյի կիպի, եփրատ նէհրի տէ հուտուտը զարպիէսինի թէշքիլ իտեր, վէ Հայնիտէն Զէրմուգա գատար չըզրան պիր խաթթ տախի մէղքիւր իւքէնին հուտուտը ճէնուպիյէսինի թէշքիլ իտեր։ Զաղա լիսանը սէյլէէն Քիւրտլէրին մըգտարը 180,000 թահմին օլունմագտա իսէ տէ, պու մըգտար միւպալաղը օլուպ, պէնիմ էֆքեարընճա 100,000 ատէտի հագըդաթատա հա մագրուն օլաճագ տրը։

Լիսանլար պէյնինտէ օլ տէրէճէ ֆարգ վար տրը քի, եալնըզ Քիւրմանժի լիսանընը սէօյլեեն պիր ատէմ Զաղա մէմլէքէթինտէ քէնտի ֆիքրինի անլատամազ վէ Զաղալը պիր քիմսէ Քիւրմանժի լիսանընը թէքէլլիւմ իտէն մէմլէքէթ էրզինկէանէն ճիհէթը ճէնուպիյէսինտէ պուլունուպ, բէք զիյատէ տաղլըգ վէ եանաշըլմազ պիր մէվգիտէ տիր։ Պու գրթա հիւքիւմէթը Սէնիյէ թարաֆընտան ասլա պիլ քիւլլիյէ մաղլուպ օլմամըշ տրը վէ պագահ ասպիշ իշիւն ճիվարլարտա պէօյիւք պիր ասքէր գօլու պէքլէթմէք տայիմա էլղէմ տիր։

Լաքին Գըզըլպաշ Քիւրտլէրէն մատտա, Զաղա նահիյէսինին զարպ թարաֆընտա ասլքի թէմամը թէմամինա Տէրսիմ Քիւրտլէրինին մէղհէպինէ սահիհէն զահիպ օլան Գըզըլ պաշ պիր չօգ թիւրք վէ թիւրքմէնլէր տախի պուլունմադտա տրը, փագաթ պունլար թիւրքճէ լիսանը սէօյլէրլէր։ Մէսէլա ըիվայէթ օլունտուղունա կէօրէ, Ադրապկիրին Արդավօն նահիյէսինտէ պազը քէօյլէրտէ թիւրք պուլունմադտա իսէ տէ, քեաֆֆէսի տէ Գըզըլպաշ վէ 12,000 էհալիտէն իպարէթ օլուպ, պունլար էքսէր տէֆա թիւրքճէ սէօյլէրլէր։ Արապկիր նահիյէսինտէ իւչտէն իքի միլի Միւսլիման օլան էհալի Սիւննի թիւրք վէ պագրը տա Գըզըլպաշ տիր։ Էկինտէ քէօյլէրին տէօրթատ պիրի Գըզըլպաշ տրը տէնիր։ Մաղաթիա սանճաղընտա պիր չօգ Գըզըլպաշ վար տրը։

Գըզըլպաշ թիւրքլէր վէ Գըզըլ պաշ քիւրտլէր նատիր օլարագ քէօյլէրտէ պուլունուրլար իսէ, սէնայի, թասարրուֆ (էգոնոմի) վէ իկկիզարըգլա բէք զիյատէ չան ու չէօհրէթ գազանդրլար։ Լաքին Մաղաթիատա քեանն Աղճատաղը գուրպինտէքի տաղլըգ մահալտէ վէ եախօտ Տէրսիմտէ պուլունանլար՝ մէվգիլերինին եանաշըլմազ օլտուղունտան ճէսարէթ ալարագ վէ հիւքիւմէթին տէ զաաֆընտան թէչիվգ օլունարագ, բէք չօգ զէմանլերտէն պէրու նիմ միսթագիլ պիր հալտէ եաշարլար։

Տէրսիմ քիւրտլէրի չօպանլըգ իտերլէր վէ հայանընն չիտտէթինտէն նաչի էվլէրտտ սաքին օլուրլար, վէ Արապկիր, էյկին վէ սարէյէ միւլհագ օլան էբէյիճէ ուզագտա կիւրլէէն կէօք սետալարընն ինիլթիսի տէ գամբանալարընն սէսլերինէ գարըշըօր. Ալլահա ըսմարլատըգ էֆէնտիլեր։

Պիւրիտան պունլարը սէօյլեեբէք, մէյխանէյին գարուսունտան տիշարը չըգտը։

—Պէնտէ Ֆրուա Մանթել սաղաղընա կիտիէօրում, տէտի Ֆիլիպ, գարընտաշընտան այրըլարագ։

Կոլթիէ Ցօնեյ տախի, Լուվր սէրայընա կիթմէք իւզրէ արգալարընտան տիշարը չըգտը։

Պիւրիտան, Ֆիլիպ, վէ Կոլթիէ, տիշարը չըգար չըգմադ, մէյխանէճի Օրսինի մէյտանա կէլիպ, տիգգալթըճա էթրաֆը պիր քէրբէ կէօզտէն կէչիրտիքտէն սոնրա, օնլարըն տիշարը չըգմըշ օլտուգլարը գաբույու գարատ, վէ խաֆիֆճէ պիր ըսլըգ չալտը։

Մէղքիւր Նիշան իւզէրինէ, Լանտրի վէ հէյրէթլէրի ղայէթլէ պօղուգ վէ թէբէտէն թըրնաղա գատար բիւր սիլահ տիկէր իւչ նէֆէր ատէմիէր օրթայա չըգըպ, մէրգումուն էթրաֆընա տիզիլտիլէր, վէ Օրսինի տախի պիր միւտէթ մէրգումանը եօգարտան ասչաղը սիւզտիւքտէն սոնրա, «Հէ՞, պէնիմ էհլի ըզ ըֆֆիգլէրիմ, պիզ տէ Նէլ գուլէսինէ կիտէլիմ» տէտի։

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՆԷԼ ԳՈՒԼԷՍԻ

Սէն ըրմաղընն տիկէր ճիհէթինտէ վէ Լուվր սէրայընն գարշըսընտա, վէ Ֆիլիպ Օկիսթիսա նամ գրալրն ինչա իթտիրմիշ օլտուղու չիթտէն մամուլ իսթիֆքեամին խէնտէյի իլէ ըրմաղն պիրպիրինէ պիթիշէրեք թէշքիլ իթմիշ օլտուգլարը քէօչէտէ, զէմանը աթիքտէ, եիւքսէք վէ տար կէօրիւնիշլու պիր էպնիյէ վար իսի. մէղքիւր էպնիյէ, ցէօրսիւնճիւ Հէնրի գրալրն պէն պէշ եիւզ սէքսէն տօգուզ սէնէսինտէ բարիղի մուհասէբէ իթտիքտէն սոնրա, շէհրի մէղքիւրէ տախիլ օլտուղու Նէլ գաբուսունուն թապիթիշյինտէ պուլունտուղունտան, էսկի բարիսլիլեր թարաֆընտան, Նէլ Գուլէսի թէսմիեէ օլունուր իսի։ (Ցեվոգ)

ճա պիր ազ ֆարգ վար տրր. Տեր-սիմիլէր՝ քէնտի Բիւրտ լիսանլա-ըրնա պիր չօգ էրմէնիճէ լուղեթ-լէր գարըշըբըրլար. մէզհէպէրի տէ Խրիսթիյան, Իսլամ վէ եա բութթրէրէնթ մէզհէպի իլէ գարը-շըգ տըր։ Գրթաի մէզքիւրէտէ էրմէնիթան խարապէզարլարը օ-լարագ խարապ չէհրլեր. գարի-եէլեր, քիլիսէլեր վէ մանասթը-լար իլէ տոլու տըր. էքսեր տէֆա պունլար աթիգ էրմէնիճէ եազը վէ լեվկարը իլէ միազէյէն տիր. կէօրիւնիւշտէ անասլը էրմէնի օ-լան ասհապը էմլաքն բէք չօղու գրթաի մէզքիւրէտէն տըշարը չը-գարըմըշլար տըր. լաքին ալտը-ղամ մալիւմաթա կէօրէ, Գըզըլ-պաշ Խրիսթիյան իսմէրինին բէք չօղու՝ չիմտի Մուշ վէ տիկէր պա-զը էրմէնի նահիյէլերի գուրպին-տէ մուխթասարէն գուլլանըլան էրմէնի Խրիսթիյան իսմէրինին թըպգըսը տըր։

Պունլար՝ ագտը իզտիվաճ վէ տիկէր մէզհէպճէ պիր չօգ ային-լերինի Խրիսթիյանլարտան ալմըշ-լար տըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աթէնս Հավա

Բարիզ 24 օգոստոս

Սէն էյլէթինին (Բարիզ) ինթի-խապաթը նէթիճէլերի աթիտէքին-տէն իպարէթ տիր.

1°. Տարէ թիրար
2°. » Պըլէյ
3°. » Սբիւլէր
4°. » Պարտէ
5°. » Պիրինճի գըսմ Լուի Պլան. իքինճի գըսմ Տը Լանէսան.
6°. Տարէ Հէրիսօն
7°. » Ֆրէպօլ
8°. » Ֆրէտերիգ Բասի

կօռէլ՝ թէսավիի արայա գալ-մըշ տըր։ Բասինին ինթիխապը միճթէմիլ տիր։ 9 ընճը տարէ-տէ պիրինճի գըսմ Ա. տը լա Ֆօթ. իքինճի գըսմ Բանք վէ Տիւպօա թէսավիի արայա գալմըշլար տըր։ Մ. Բանքըն ինթիխապը միհթէ-միլ տիր։

10°. Տարէ 1°. գըսմ Պրիսօն
10°. » 2°. » Գամիլ Բել-թան
11°. » 1°. » Ֆլօգէ
11°. » 2°. » Լօկրօա
12°. » Կրէբրօ
13°. » Գանթակրէլ
14°. » Կ. Գաս
15°. » Ֆարսի
16°. » Մարմօթան
17°. » 1°. » Հէրէտիա
17°. » 2°. » Բասգալ

Տիւբրամվէ Հանրի Մարէ, թէսա-վիի արայա գալմըշլար տըր։

18°. Տարէ պիրինճի վէ իքինճի գըսմ Գլէմանսօ.
19°. Տարէ Ալէն Թարժէ.
20°. Տարէ պիրինճի վէ իքինճի գըսմ Կամպէթթա.

Սէն-Տընիս պիրինճի գըսմ. Գամիլ Սէ
2°. գըսմ Վիկինէօվ.
3°. գըսմ Բօգ տը Ֆիլօ
Մօ պիրինճի գըսմ Ռ. Բասբայ.
2°. գըսմ Թալանտիէ.

Նիու-Եօրգ 25 օգոստոս

Մէվսուգէն խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, Մ. կարֆիլտին հալի զի-եատէսիլէ ֆէնալաշմըշ տըր։ Գու-լաղընըն արգասընտաքի ուրըն վէխիմ նէթճէ վէրէճէէրինտէն զօրգուլույօր. Էկէր 24 սաաթ զարֆընտա պիր թէպէտիւլաթ մուգու պուլմազ իսէ, հեր շէյ միւհթէմիլ տիր։

Բարիզ 26 օգոստ.

Ժուրնալ տը Տէպա նամ կազէթա՝ Օսմանը մալիէսինին թէնսիգ ու թանզիմինտէն պահս իլէ, Պապը Ալինին նիյէթը խալիսանէսինի թասարֆ իտէյօր. Մէզքիւր կա-զէթա տէյօր քի, Օսմանը իտա-րէսի սուրէթը մունթազամէտէ թանզիմ ու թէնսիգ իտիմէլիտիր. լաքին քէնտիսինէ էլզէմ օլան վաքիտաթը հազըրէսինտէն պիր շէյ ախզ իտիլմէմէլի տիր։

Մէզքիւր կազէթա շէզլէ տէյօր. «Պունտան 18 մահ մուգատտէմ տույունը զայրը մունթազամէնին պիր գըսմընը թէսվիյէ իշլուն թէրք օլուն ռուսումը սիթթէ իտարէ-սի թէճրիպէսինտէն իսթիֆատ էթմէլի. վէ եվվէլա Օսմանը իտա-զինէսինի տօլտուրմաք. Փագ-ամթ հէբսինտէն եվվէլ Թիւրքիա՝ ենէրէրկէլ պիր սուրէթը թէսվիյէ մէշրուանէ ազատ իլէմէլի տիր.»։

Իսկենտերիյէ 26 օգոստոս

Վիւքէլճաճ պուհրանլար աչ-վամ՝ իթմէքտէ տիր, լաքին Խ. կիլիթերրա ժէնէրալ գօնսօլոսընընն ավտէթինտէն եվվէլ պիր թէպէտ-տիւլ վուգուը մէմուլ տէյիլ տիր։

Եէրլի պիր զապթ հարպիյէ նազրը Տավուտ բաշայա պիր մէք-թուպ իրսալ իտէրէք, ալայարընն ռահվալը մալիյէսի հագգընտա չէրհ-վէ իլզահաթ վէրտիքտէն սոնդրա պու պապտէ պազը թէքլիֆաթ արզ իթմիշ տիր։

Տավուտ բաշա ճէվապէն տէմիշ տիր քի, պիր զապիթին քէնտի-սինէ նասիհաթ վէրմէկէ հագգը եօգ տըր, վէ պունտան պէյլէ զապրթանընն պիլճիւմլէ մուհար-բէրաթը հարպիյէ նէզարէթինէ կէօնտերիլմէյիպ, տօղրուտան տօղ-ըրույա քէնտի ամիրլէրինէ իրսալ օլունմալը տըր։

Տավուտ բաշանընն պու մուա-մէլէսի եէրլի զապրթանը տարբլիթ-մըշ տըր։

Աթէնս Բիւրէ

Լօնտրա 26 օգոստոս

Տիւնքի կիւն գրալիցա՝ Էտիմ. պուրկտա Սգօչիա կէօնիւլլիւլերի-նէ պիր բէսմի կէչիտ իճրա իթ-տիրմիշ տիր։ Մէզքիւր բէսմտէ 40,000նէֆէր պուլունմագտա իտի։

Մէճլիսը մէպուսան իլէ մէճլիսը այան միազաբէրաթընա խիթամ վէրիպ ճումսա իրթէսի կիւնիւնէ գատար թալիգը միազաբէրաթ իթմիշ օլմաղա, եէվմը մէզքիւրտէ բարլամէնթօ թաթիլ իտէճէք տիր։

Օն պէշ կիւնտէն պէրու Ինկիլ-թերրատա միւթէմատիէն եաղան եաղմուրլար մէզրաալարը պուլու-նան նահիյէլերին մահսուլաթընա խայլի մաղարրաթը մուճիպ օլմուշ վէ պիր չօգ մահալլերտէ ֆէյզ ու պէրէքէթ իւմիտի մահվ օլմըշտը։

Ժէնէրալ կարֆիլտին խասթա-լըղը թէհլիքէլի պիր հալ քէսպ ի-տուպ, միւշարիլէյհ իւզերինտէ միւշահէտտէ օլունան ալայիմին վէ-խամէթի բէք զիյատ էնտիչէյի մուճիպ օլմագտա տըր։ Բրիսը միւշարիլէյհին չիֆայապ օլմասը-նա իւմիտլեր բէք ազալմըշ տըր։

ԻԼԱՆԱԹ

ՊՈՒ ՄԷՄԼԷՔԷԹՏԷ ԱՃԱՅԻՊ
ՎԷ
ՈՒՄՈՒՄԻ ԽԱՍԹԱԼԸԳ

Նասրլ քի պիր խրրսըզ պիզիկէճէ սայար, էօյլէ սէ-պու խասթալըգ կիզլի սուրէթտէ իւսթիւմիւզէ հիւ-հիւմ խէր։ Պու խասթալըղա միւպ-թէլա օլանլար՝ կէօ-յիւստէ վէ գա-պուրկալարտա վէ պազէն սրրթտա պիկէ ազրը տու-եարլար։ Իւսթլէ-ինէ օսանճ կէլիր վէ ույումագ խա-թէրլէր. ազրզ՝ ռու-սուսի իլէ սապահ-լարը ֆէնա տըր։ Էյլիքիրը եաբըլկան պիր մատտէ իլէ Տիրլէնիր։ Իւթամ գարանը։ Խասթա՝ միտէսինտէ պէօյիւգ պիր ազրըլըգ վէ պազէն պիր զաքա վէ տօյմազ պիր անլըգ տույար։ Կօզլէր սօլար, բար-մագլարն ուճլարը սօուր վէ նէմլէնիր։ Պիր ազ վազթ սօնդրա պիր էօքսիւ-րիւք պազլար. պու էօքսիւրիւք էվ-վէլա գուրու օլուր, վէ պիր գաչ այ սօնրա եէշիլմէ պիր պալկամա կէլիր։ Խասթա տայմա պիր եօրկունղուգ տու-ատր, վէ պէյհուտէ ույումագ իսթէր, պու ույգու քէնտիսինէ հիչ պիր գուվ-վէթ վէրմէզ։ Պատէհու իւսթիւնէ պիր թիթիզլիք կէլիր վէ հեր շէյի ֆէնա կէօրիւր։ Պիրտէն պիրէ այագա գալ-սրզընտա, պազը տէօնէր։ Ինգրպա-զը օլուր. տէրիսի կեահ գուրու վէ կեահ սրճագ տըր. գանը գաթըշըլ-եէվվէլանը ազալըր. կէօզլէրինին ազը սարը պիր ըէնկ ալըր, իտարը ազ տըր վէ զօր օլուր. պունտան մաա-տա թօրթուլու տըր։ Խասթա՝ եէսիյր եէսէյի էքսէրիյա տիրը վէրմէյէ մէհպուր տըր. պու խթիֆրալարտան տօյայը ազրզտա պազէն անը վէ պա-զէն թաթլըճա պիր տատ գալը, վէ գուստուգտան սօնրա էքսէրիա եիւ-բէք չարբընթըսը կէլիր. խասթանընն կէօզլէրի զայրֆլանը, վէ կէօզլէրա-նին էօնիւնտէ տայմա լէքէ պուլսա-նուր. պէօյիւք պիր եօրկունղուգ վէ զայրֆլըգ տույար։ Պիթիւն պու ա-լամէթէր սրրա իլէ մէյտանա չըգար-Տէրլէրլ քի, էհալինին իւչ բայրն պիր բայը չու եա պու թարզլա մէզ-քիւր խասթալըղա միւպթէլա տըր։ Պազը հէքիմլէր պու խասթալըղն թապիաթը իզէրինէ էքսէրիա եանըլ-մըյար տըր։ Պազըլարը պիր հիեէր թասթալըղը, պազըլարը հազմըզըգ, վէ նիհայէթ քիմի տէ տալագ խասթա-ղը մագամընտա թէտավի իթմիշլէր տիր։ լաքին պունլարընն միւթէլիֆ թէտավիլէրինտէն հիչ պիրի մուվաֆ-ֆագիյէթ նայլ օլմամըշ տըր։ Մա-մաֆիհ «Մատամ Սէյկէլին շիֆաքեար Եարունը» հեր խուսուստա թէհմըլյա խասթալըղը էյի իտէր։

Հազմըզըգ բէք վախիմ պիր խաս-թալըգ օլուպ, բէք չօգ ինսանլարտա վար տըր, վէ էկէր սէրման պազըլպ թէտավի օլունմազ իսէ, նէթիճէսի չօգ ֆէնա օլուր։ Սէյիլէլին չուրուպը էն միւշքիլ ահվալտէ մուհսիր պիր մուպտիճէ տիր։

Սահիպի Ա. Ճ. ՈՒԻԹ

2 Ֆարթինկթընն Բօտտ Լօնտրա Է. Գ.

Սթամպօլտա Եէնի Ճամի սօգա-զընտա Մ. Տէլլա Սուտանընն էզվախա-նէսինտէ վէ Պէյօղլունաւն Տօղրու եօ-լունտա Մ. Գանցիւք պիրատէրլէրինին Ինկիլիզ էզվախանէսինտէ վէ Գալաթան-տա Եիւքսէք գալաբրըմտա Մ. Վէլլիյի-էզվախանէսինտէ վէ պիլճիմլէ սպէ-չար տիւքքեանլարընտա պուլունուր։

Թարտան վէ բէրաքէնտէ միւպպէ-թի իչիւն Գալաթատա զապթթա մէր-քէզի գուրպինտէ Եիւքսէք—Գալտը-բրընտա Ն. 93/7 տէ Ուսմանի Ինկիլիզ մաղազասընտա մէմուրը մախսուսը Լոմմոնտ Գարուանայա միւրաճաաթ իթմէլի տիր։

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄԹ

Պաղչէ-Գարուսուսնտա ՀԱՄԱԶԱՍ-ԳԻՆ նամ 8 նիսմէրօլու էզվախանէի ամիզանէմտէ Մէքթէպը Թըպպիյէ Շահանէ հէվանէլէրինտէն պօղազ, պուրուն վէ գուլաղ հասթալըգլարընտա խուսուսի սուրէթտէ քէսպը հէ-զագաթ իթմիշ օլան Տօղթէօր Անանեան էֆէնտի, վէ գլինիք իլմի էմրա-զընտա քէսպը իշթիհար իթմիշ օլան Տօղթէօր Վէնէցիանօրուլօ, վէ Մէք-թէպը Թըպպիյէի Շահանէ մուալիմէ-րինտէն Բէհալ (կէօզ հէքիմի) մէշ-հուր Տօղթէօր Իլիա Ապտինուր պէյ, վէ տիչ թապիպի Միւսիս Գալիյարխի հէր կիւն պուլունուրլար։

Աթըպպահ մուամիլէյհիմտէն Տօղ-թէօր Անանեան էֆէնտի՝ հէր կիւն սաաթ 2տէն 5է վէ 8տէն 10ա գա-տար պուլունուր վէ հէր ճումսա կիւնլերի եօղլէնտէն սաաթ 8է գատար ֆուգարայա մէճճանէն պագար. վէ Տօղթէօր Իլիա Ապտինուր պէյ՝ սաղը-բէնչէնպահ վէ ճումսա երթէսի կիւնվ-լերի սաաթ 3տէն 5է գատար պուլու-նուպ, ճումսա կիւնլերի տախի սաաթ 7տէն 9ա գատար ֆուգարայա մէճ-ճանէն պագար, վէ Տօղթէօր Վէնէ-ցիանօրուլօ հէր կիւն սաաթ 3տէն 4է վէ 9տան 10ա գատար պուլունուպ, չարչէնպահ կիւնլերի այնի սաաթլարտա ֆուգարայա մէճճանէն պագար, վէ Միւսիս Գալիյարխի տախի հէր կիւն սաաթ 6տան 10ա գատար պուլու-նուպ, բէնճէնպահ կիւնլերի քէղա այնի սաաթլարտա ֆուգարայը մէճ-ճանէն թէտավի իտէր։

Բէք ֆագիր օլանլարա մուալիճաթ տախի մէճճանէն վէրիլիր։ 12—6

ԷՄ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ

ԻՍԹԱՆԳՈԼ ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ
ՀԱՃՕՐՈՒԼՕ ԽԱՆ Ն.՝ 17

ՎԷ
ԳԱԼԱԹԱ ՎՕՃՎՕՏՍ ՍՕԳԱՂԸ Ն.՝ 13

1881 սէնէսինտէ քիչատ օլունմուշ նիւմունէ օլմագլըղա չայան պիր մաղազա.

Ա.ԷԼ Սոֆոնիա Ռէճիա Մէրճանօֆ

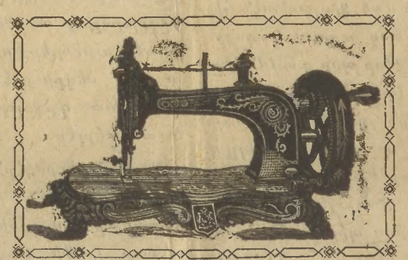

Պալտէ մանհարլէր թամ ֆաբրիկա դէլիճոդ տըր.

Էյ իլէ իչէր մաքինա.
Թէրսիճէ վէ գունտուրաճընա մա-տայա տայիր վէ էսնանֆ ֆամիլիա-լար իչիւն մաքինա.
Եալընըզ աճէնցիատա ճօն վէ Գումբ. Մանչէսթէր.
Թալիմաթը մէճճանէն վէրիլիր.
Եալընըզ պու աճէնցիատա պուլունը-ր. ժօս, Բէրքին վէ օղուլլարը խյէ-լերի, վէ Ժ. Գիլարքճը վէ Գումբ-բանիասը տիքիչ թիրէլերի.
Հէր ուսուլէ թէպտիլի իչիւն բար-չալար վար տըր.
Թամիր տախի իտիլիր։

ՍԻԿԱՐԱ ՔԵԱՂԸՏԸ

ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ

Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ ՎԷ ԳՈՒՄԲ.

ՐԻԶԱ ԲԱՇԱ ԽԱՆ Ն.՝ 3

Բիզա բաշա խանընտա 3 նօմէրօլու օտատա պալատէքի իսմ իլէ եէ-նի պիր սիկարա քեաղըտը ֆապրիգասը աչըլմըշ օլուպ, մէզքիւր ֆապ-ըրիգատա Մարսիլեանընն էն էյի ճինսլէրինտէն օլարագ սուրէթը մախ-սուսէտէ կէթիրիլմիշ հէր նէվի նէֆիս քեաղըտլար քէմալը տըզդաթլա վէ էհվէն ֆիյաթլա թէտարիք օլունմագտա տըր։

Ֆապրիգայի մէզքիւր իտարէսի՝ բահթախտա պուլունան գօմխօն-ճըլարլա միւազաբէրաթա կիրիչմէկէ վէ անլէրին խթէտիկի ճինս քեա-ղըտը թէրթիպ իթմէկէ միւհէյյա օլուուզ. կիպի, թաչրատան տախի սիրարըշլար գապալ իթմէկէ վէ նէ մզդատ մաղ խթէնիլիր խսէ վագ-թընտա թէսլիմ էյլէմէկէ հազըր տըր։

Իտարէի մուամիլէյհա՝ չու թէչէպպիւսյէ պէրապէր միլլեթէ տէ պիր խայր վէ ֆահտէտէ պուլունմագ իսթէյէրէք, վագը օլան սաթըշ-տան 100տէ ճինին նըսֆընը միլլեթ խասթախանէսինէ վէ նըսֆը տիկէ-րինի Միացեալ ընկերութիւնա իչտա իթմէկէ գարար վէրմիշ տիր։

Իտտի մուէսսասթը միլլէյէնին խայր ու մէնֆաաթընը ահլիլունէն պիլճիմլէ միլլեթատչարմըզընն մէզքիւր ֆապրիգատան ահզուրթա ի-տէճէքլէրինի իտարէի մէզքիւրէ գավիէն մէմուլ իսէր։

Պիլճիմլէ թիսթիլունճիլէրտէ սաթըլըր, վէ մէրքէզի Սթամպօլտա Բի-զա բաշա խանընտա 3 նօմէրօլու օտատա Ս. Ղ. Պարտիզպանեան վէ գումբանիասընընն ֆապրիգասը տըր։

ԻՏԱԼԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ ՎԱՔՕՐԼԱՐԸՆԸՆ

ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԷ-ԲԷԹԼԷՐԻ

Իլլա 1881 սէնէսի 8ա-վէն 15ընճի ըբ-ընդիկ կէնէրալ ինսպէքտօրին էմրիյլա.

ԱՏԱԼԱՐ ԹԱՐԻԳԻ

ԵԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Ադրատ սադանլարը տէօբրիյէ

Սր.	Տ.	
11	45	Պ. Ատատան, Հէյպ, Պուրկազ, Գնալը։
12		Բէնտիքտէն Գարթալ, Պ. Ա. Հէյպ։
		(Պէօյիւք Ատատան սաաթ 12. 15)
2	30	Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը։
7	30	Բէնտիքտէն Գարթալ, Պ. Ա-տա Հէյպէլի, Պուրկ. Գընալը, Գատրքէօյ։
		(Պէօյիւք Ատատան սաաթ 8. 15)

Քէօբրիւտէն Ադալը ճանէպէնէ

Սր.	Տ.	
2	15	Գատրքէօյ, Գընալը, Պուր-կազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գար-թալ, Բէնտիք։
8	45	Գընալը, Պուր, Հէյպ, Պ. Ա.
9	45	Հէյպ, Պ. Ա, Գարթալ, Բէնտիք։
10	45	Գընալը, Պուր, Հէյպէլի Պ. Ա

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻՆ

Ադալարտան Քէօբրիյէ

Սր.	Տ.	
11		Պէօյիւք Ատա, Հէյպէլի, Քէօբ-րիւ։
11	30	Բէնտիքտէն Գարթալ, Պ. Ա, Հէյպ, Պուրկ, Գընալը։
7	30	Պ. Ա, Հէյպէլի, Պուր, Գնալը.
8	45	Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ա. Հէյ-պէլի Պուրկ, Գընալը, Գատրքէօյ։
		(Պէօյիւք Ատատան սաաթ 9. 30)

Քէօբրիւտէն Ադալը

Սր.	Տ.	
1	30	Գատրքէօյ Գնալը, Պուր, Հէյ-պէլի, Պ. Ա. Գարթալ, Բէնտիք.
2	30	Գնալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ա,
9	45	Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ա. Գարթալ, Բէնտիք։
11	30	Հէյպէլի, Պ. Ատա։

ԳԱՏՐՔԷՕՅ ԹԱՐԻԳԻ

ԵԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ		ԲԱԶԱՐ ՍԷՖԷՐԼԷՐԻ	
Քէօբ-րիւտէն	Գատրք-էօյէ	Քէօբ-րիւտէն	Գատրք-էօյէ
Սր. Տ.	Սր. Տ.	Սր. Տ.	Սր. Տ.
11 30	(1) 11 30	12 (1)	12
12 15	12 15	1	1
1	1		
1 45	1 45	2	2
2 30	2 30	3	3
3 15	3 15	4	4
4 15	4 15	5	5
5 30	5 30	6	6
8 30	8 30	8	8
9 15	9 15	9	9
10	10	10	10
10 45	10 35	11	11
11 30	11 30	12	12 (1)
12	11 45 (1)		

(1) Իչպու սէֆէրլէր Ֆէնէր պաղ-չէսի Թրէնինէ միւթէսաղֆ օլմագ իւզրէ ճումսա վէ բազար կիւնլերի Հայտար բաշայա ուղրայաճագ տըր։

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԹԱՐԻԳԻ

Իտէր լեռնոցքերէրէ էսթրլուրքա-գարիոպոլիսէ

ԵԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Հայտար Բաշայա

Սր.	Տ.		Գարթալ Նը.
12	50	Գարթալ իչին	1
3		Գարթալ իչին	3
8	45	Ղայրը թէսսաֆիֆ	
11		Գարթալ իչին	5

Քէօբրիւտէն

Սր.	Տ.		Գարթալ Նը.
12	15	Գարթալ իչին	(Իզմ.) 2
2	25	Ղայրը թէսսաֆիֆ	
7	50	Գարթալ իչին	(Իզմ.) 4
10	30	» »	(Բէնտ.) 6

ՄԱԳՐԻԲԷՕՅ ԹԱՐԻԳԻ

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻՆՏԷՆ ՄԱԱՏԱ

Մաբրիթէօյէ Քէօբրիյէ

Սր.	Տ.	
12	30	Մաբրի, Սամաթիա, Գում.

Սր.	Տ.	
10	45	Գում, Սամաթիա, Մաբրիքէօյ

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Մաբրիթէօյէ Քէօբրիյէ

Սր.	Տ.	
12	30	Մաբրիքէօյ, Սամաթիա, Գում-գաբու։
9	30	Մաբրիքէօյ, Սամաթիա, Գում-գաբու։

Քէօբրիւտէն

2		Գումգաբու, Սամաթիա, Մաբ-րիքէօյ։
11		Գումգաբու, Սամաթիա, Մաբ-րիքէօյ։

ԻԽԹԱՐԱԹ

Քէօբրիւ վէ իսկէլէ մէմուրլերի այնէն պիլէէթ ալուպ պիլէէթ եէ-րինէ բարա ախզ խյէմէլերի քիւլ-կիէն մէճիու տըր. միւթէճասըր-երի պէր մուճիպի թալիմաթ չէ-տիտէն մէսուլ տըր, պիհնէն ալէյ՝ վաքօրա բաքիպ օլան զէվաթ հէն-կեամը բահտպիլէէթլերինի ախզ իթ-մէլերի միւսթէրճա տըր։ Իչպու իխ-թարէմուվաֆգաթ իթմէյիպ տէ խա-կէյէէ չըգըլաճագ էնճատէ պիլէէթ ալընաճագ օլուր իսէ, պիրա իսթիհ-նա պիրինճի մէվզը եօյճուսու ատտ օլունուպ, եաղընը թարաֆընտան պիրինճի մէվզուէէ մախսուս օլան պիլէէթ վէրիլէճէկի իլան օլունուր։

Ախշամկարը քէօբրիւտէն սաաթ 4 վէ 45տէ Ատալարա վէ սաաթ 11.30 վէ 12տէ Գատրքէօյիւնէ հարաքէթ իտէճէք օլան վաքօրայա ճիւրմիւ պէօյիւք վէ եօյճուլարը իզան իտէր տէրէճէէտ օլան եիւք վէ էշիա գա-պու լ օլունմազ։

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՃԱՋ ԱՆՏՈՆ ՍԱԳԱՑԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՃԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՖՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 26 Օգոստ.

Ինկիլ. էհտամը Ինկ. Լիր.	99	15/16
Օսմ. էհտամը աչըլմը	17-	3/16
» » գաբանը	16-	7/8
Իսթիգրազ 65	19-	3/8
» 69	18-	1/4
» 71	79-	11/4
» 72	30-	1/4
» 73	18-	
Օսմանը պանգաոը	17-	7/8
Մըսրը տույուն. մութա հրտէ	79-	
» խթիյազը	90-	1/8
Բուսիա իսթիգրազը	98-	5/8
Գամպիո Բարիզ 3 այ վառէ	–	

Փարիզ, 26 Օգոստ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % ֆր.	85	62
» » 5 գրօնսուզ	117-	30
Օսմ էհտամը աչըլմը	17-	55
» » գաբանը	17-	20
Իսթիգրազ 65 ֆր.	97-	
» 69	93-	
» 73	94-	
Մըսրը ֆոնս. մութա հրտէ	401-	25
Գրէտի Լիոնէ	930-	
Օսմանը պանգաոը	705-	
Բուսիէի չըմէնտիֆէրի	58-	25
Իթալիա էհտամը	90	60
Գամպիո Լօնտրա 3 այ վառէ	25-	30

Վիէննա, 26 Օգոստ.

Ռէնտ	ֆիորին	–
Բուսիէի չըմէնտիֆէրի	26-	70

ԱՍԻԱՅԻ ՖՕՐՍԱՍԸ

Էս. . . ամ. տաուն ագլ. գաբ.	18	20
Գաբ. բանգան աչըլմը	18-	18
Իսթիգ. 63 (Մուքօն) 6 % ֆ.	93-	
» 65 » 6 % ֆ.	93-	
» 69 (Բինար) 6	91-	50
» 72 (Գոն տու Թրէզօր)	29-	50
» 73 6 % ֆ.	90-	
Բուսիէի չըմէնտիֆէր 3	56-	78
Ագէէ ֆայրզի	09-	
Ըրբօր Ղրզ	–	
Հավալէթի »	35-	

ԶԱՆԳԱ ԱԳՏԻՍՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	6-05
Սամամզլ պանգաոը	12-
Սօսիէթէ ժէնէրալ	3 15
Թրամվայ	4-05

ԱԳՂԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

		Ղ.	Փ
Օսմ. լիրասը 100 ղրշան			
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարդը		107-	14
Մէթալիք	»	205-	10
Պէշլիք	»	208-	
Ալթընըզ	»	126-	10
Պագըր	»	630-	
Գայմէ	»	1040-	
Ինկիլիզ լիրասը		109-	16
Ֆրանսըզ ալթունու		37-	12
Փոլ		39-	30
Գրիմից ալթունու		30-	35
Գարպոն գայմէի		3-	53